

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav veřejné správy a regionálního rozvoje
akademický rok: 2006/2007

Správní exekuce peněžitých sankcí ukládaných orgány obcí

Roman Janoušek

Bakalářská práce
2007

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav veřejné správy a regionálního rozvoje
akademický rok: 2006/2007

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Roman JANOUŠEK**
Studijní program: **B 6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**

Téma práce: **Správní exekuce peněžitých sankcí ukládaných orgány obcí**

Zásady pro vypracování:

1. Možnosti ukládání sankcí orgány obcí.
2. Právní rozbor jednotlivých způsobů exekucí na peněžitá plnění a jejich faktická realizace.
3. Vyhodnocení stávající právní úpravy, srovnání uplatňování jednotlivých způsobů exekucí na peněžitá plnění a jejich úspěšnost, a to včetně doporučení k možným změnám právní úpravy.

Rozsah práce: cca 40 stran
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- [1] ONDRUŠ, R. Správní řád : nový zákon s důvodovou zprávou a poznámkami. 1. vyd. Praha : LINDE Praha, 2005. 515 s. ISBN 80-7201-523-0.
[2] HENDRYCH, D. a kol. Správní právo, Obecná část. Praha : C. H. BECK, 2003. ISBN 80-7179-671-9.
[3] KINDL, M., TELECKÝ, D., VÁLKOVÁ, H. Zákon o správě daní a poplatků : Komentář. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2002. 506 s. ISBN 80-7179-651-4.

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Jana Jurníková, Ph.D.
Ústav veřejné správy a regionálního rozvoje
Datum zadání bakalářské práce: 12. března 2007
Termín odevzdání bakalářské práce: 18. května 2007

Ve Zlíně dne 12. března 2007

doc. PhDr. Vnislav Nováček, CSc.
děkan

doc. RNDr. René Wokoun, CSc.
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zabývá správní exekucí peněžitých sankcí ukládaných orgány obcí. V teoretické části objasňuje základní pojmy, možnosti ukládání sankcí orgány obcí a následně jednotlivé způsoby exekucí na peněžitá plnění a jejich faktickou realizaci. V praktické části jsou analyzovány možnosti a rizika faktické realizace správní exekuce sankcí ukládaných orgány obcí.

Cílem je charakteristika a vyhodnocení kladů a záporů jednotlivých postupů a zhodnocení stávající právní úpravy.

Klíčová slova:

obce, správní řízení, sankce, výkon rozhodnutí, exekuce, správce daně

ABSTRACT

This thesis deals with the administrative execution of pecuniary sanctions imposed by municipal authorities. In the theoretical part there are explained the basic concepts, the facilities for the imposition of pecuniary sanctions by municipal authorities, and consequently the individual ways of levying the payment duties and their practical realization. The practical part analyzes the possibilities and risks of the factual realization of the administrative execution of pecuniary sanctions imposed by municipal authorities.

The main target of this work is to characterize and assess the pros and cons of the individual procedures and to evaluate the existing legal rules.

Keywords:

municipality, administrative procedure, sanction, execution, tax administrator

Poděkování

Touto cestou bych chtěl vyjádřit své poděkování všem, kteří mi při zpracování této bakalářské práce pomohli, především však mé rodině za podporu.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval.

V Kunovicích dne 14. května 2007

.....

Roman Janoušek

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 OBEC	11
1.1 SAMOSTATNÁ PŮSOBNOST OBCE	11
1.2 PŘENESENÁ PŮSOBNOST OBCE.....	12
2 SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ A UKLÁDÁNÍ SANKCÍ	15
2.1 SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ.....	15
2.2 UKLÁDÁNÍ SANKCÍ	16
2.2.1 Přestupek	16
2.2.2 Jiný správní delikt	18
2.2.2.1 Správní pořádkové delikty	19
2.2.2.2 Jiné správní delikty fyzických osob.....	19
2.2.2.3 Správní delikty právnických osob a podnikajících fyzických osob.....	20
2.3 SANKCE UKLÁDANÉ OBCEMI V SAMOSTATNÉ PŮSOBNOSTI.....	20
3 SPRÁVNÍ EXEKUCE NA PENĚŽITÁ PLNĚNÍ	22
3.1 ZÁKLADNÍ ZÁSADY SPRÁVNÍ EXEKUCE	23
3.2 FORMY EXEKUCE NA PENĚŽITÍ PLNĚNÍ	23
3.2.1 Srážky ze mzdy	24
3.2.2 Příkázání pohledávky	25
3.2.2.1 Příkázání pohledávky z účtu u peněžního ústavu,	26
3.2.2.2 Příkázání jiných peněžitých pohledávek.....	26
3.2.2.3 Postižení jiných majetkových práv	27
3.2.3 Prodej movitých věcí.....	28
3.2.4 Prodej nemovitostí	29
3.2.5 Prodej podniku	30
3.2.6 Zřízení soudcovského zástavního práva na nemovitostech	31
3.3 EXEKUCE NA PENĚŽITÁ PLNĚNÍ V OBČANSKOPRÁVNÍM ŘÍZENÍ.....	32
3.3.1 Činnost soudu před nařízením exekuce.....	32
3.3.2 Návrh na výkon rozhodnutí.....	33
3.3.3 Nařízení výkonu rozhodnutí.....	34
3.3.4 Způsoby výkonu rozhodnutí	34
3.3.5 Náklady řízení	34
3.3.6 Odklad výkonu rozhodnutí.....	35
3.3.7 Zastavení výkonu rozhodnutí.....	35
3.4 EXEKUCE NA PENĚŽITÁ PLNĚNÍ PODLE EXEKUČNÍHO ŘÁDU	36
3.4.1 Zahájení exekuce.....	37
3.4.2 Způsoby výkonu exekuce.....	38
3.4.3 Průběh exekuce	40
3.4.4 Náklady řízení	40
3.4.5 Odklad exekuce	41
3.4.6 Zastavení exekuce	41
3.5 EXEKUCE NA PENĚŽITÁ PLNĚNÍ V DAŇOVÉM ŘÍZENÍ.....	41
3.5.1 Daňový dlužník	43
3.5.2 Exekuční titul	43

3.5.3	Zahájení daňové exekuce	43
3.5.4	Způsoby výkonu daňové exekuce	45
3.5.5	Odklad výkonu rozhodnutí.....	46
3.5.6	Exekuční náklady	47
3.5.7	Zastavení daňové exekuce.....	47
3.5.8	Odpovědnost správce daně v souvislosti daňovou exekucí	48
3.6	EXEKUCE NA PENĚŽITÁ PLNĚNÍ V DAŇOVÉM ŘÍZENÍ PROSTŘEDNICTVÍM OBECNÉHO SPRÁVCE DANĚ	49
II	PRAKTICKÁ ČÁST	51
4	SPRÁVNÍ EXEKUCE NA PENĚŽITÁ PLNĚNÍ V PRAXI.....	52
4.1	EXEKUCE V OBČANSKOPRÁVNÍM ŘÍZENÍ	52
4.2	EXEKUCE PODLE EXEKUČNÍHO ŘÁDU	54
4.3	EXEKUCE V DAŇOVÉM ŘÍZENÍ	57
4.4	EXEKUCE V DAŇOVÉM ŘÍZENÍ PROSTŘEDNICTVÍM OBECNÉHO SPRÁVCE DANĚ	59
5	OBCE A SPRÁVNÍ EXEKUCE V PRAXI.....	61
	ZÁVĚR	66
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	68
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	71
	SEZNAM TABULEK.....	72

ÚVOD

Neustálá změna společenských poměrů sebou přináší utváření nových společenských vztahů. Tyto změny společenských vztahů podmiňují vývoj nových společenských norem. Společenské normy jsou postupem času a vývoje povýšeny na zákonné normy, které odráží daný společenský vývoj. Za těmito nově vzniklými zákonnými normami již tradičně pokulhává jejich dodržování a tím i vynutitelnost práva.

Dnem 1. 1. 2006 vstoupila v účinnost nová zákonná norma, zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, která zcela nahradila stávající správní řád, tj. zákon č. 71/1967, o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů. Tato nová zákonná norma je oproti původní právní úpravě plná zcela nových skutečností a zásadních změn. Proto při aplikaci jednotlivých ustanovení je také celkem bohatá na sporné a nejednoznačné záležitosti, k nimž zatím neexistují prováděcí předpisy ani směřovatější výklady.

Obecně se správní řád vztahuje na všechny postupy orgánů moci výkonné, orgánů územních samosprávných celků a jiných orgánů, právnických a fyzických osob, pokud vykonávají působnost v oblasti veřejné správy, tedy na výkon veřejné správy prováděný orgány státní správy a samosprávy, které mají charakter veřejné moci.

Jednou z oblastí výkonu působnosti v oblasti veřejné správy je realizace exekuce na peněžité plnění v případě, že takové plnění, uložené správním orgánem, není povinným subjektem řádně a včas splněna. Pohledávky jednotlivých správních orgánů mohou být druhově různého charakteru. Druhově různý charakter pohledávek je zapříčiněn mnohotvárností vykonávané správní činnosti jednotlivých správních orgánů, ale i rozsahově rozdílnou procesní způsobilostí správních orgánů, jim přiřčenou na základě zákona. Exekutivní výkon rozhodnutí pak mohou vykonávat jen ty subjekty práva, kterým přísluší tato pravomoc ze zákona. Exekuce je prostředkem k vynucení práva, přičemž pod samotnou exekuční činností je třeba rozumět použití takových právních prostředků, které jsou zákonem upraveným procesním postupem.

Tato bakalářská práce se postupně zabývá možnostmi ukládání sankcí orgány obcí, jejich pravomocí pro tuto činnost, druhy ukládaných sankcí a jejich správou, čímž může být v konečné fázi i správní exekuce na peněžité plnění. Dále práce pojedná o správní exekuci na peněžité plnění, provádí právní rozbor jednotlivých způsobů a jejich faktickou realizaci.

Přesto, že se snad v každé obci na území České republiky se vyskytují dlužníci, kteří nesplnili dobrovolně stanovenou povinnost zaplatit uloženou pokutu, je toto téma v praxi velmi opomíjeno a přehlíženo. Proto se v praktické části práce věnuje zhodnocení stávajících způsobů provedení správní exekuce na peněžité plnění, jejich předností a nedostatků.

V závěru práce jsou doporučeny konkrétní kroky orgánům obcí v postavení správce daně při správní exekuci peněžitých plnění a nechybí ani doporučení, či vize změny stávající právní úpravy správní exekuce peněžitých plnění obecně.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 OBEC

Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů. Tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce, přičemž každá část území České republiky je součástí území některé obce. Obec je veřejnoprávní korporací, hospodařící s vlastním majetkem a dle vlastního rozpočtu. V právních vztazích vystupuje svým jménem a na vlastní odpovědnost. Úkolem obce je péče o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů a při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem. Obec je samostatně spravována zastupitelstvem obce. Dalšími orgány obce jsou rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce. Obce se dělí na obce (neměstské), městys, města a statutární města. Město je samostatně spravováno zastupitelstvem města; dalšími orgány města jsou rada města, starosta, městský úřad a zvláštní orgány města, obdobě je tomu i u městyse. U statutárního města, na místo starosty vystupuje primátor a na místo městského úřadu magistrát. Na nižší úrovni, tedy u městských obvodů je názvosloví stejné jako u města.¹ Obecní zřízení v České republice vychází z tzv. smíšeného systému, kdy obce vykonávají vedle samostatné působnosti (samosprávy) i působnost přenesenou (místní státní správy).²

1.1 Samostatná působnost obce

Samostatná působnost značí, že obec spravuje své záležitosti samostatně. Státní orgány a orgány krajů mohou do samostatné působnosti zasahovat, jen vyžaduje-li to ochrana zákona, a jen způsobem, který zákon stanoví. Rozsah samostatné působnosti může být omezen jen zákonem.¹

Do samostatné působnosti obce patří záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů obce, pokud nejsou zákonem svěřeny krajům, nebo pokud nejde o přenesenou působnost orgánů obce nebo o působnost, která je zvláštním zákonem svěřena správním úřadům jako výkon státní správy, a dále záležitosti, které do samostatné působnosti obce svěří zákon. Do samostatné působnosti obce patří zejména záležitosti v pravomoci zastupitelstva obce, jak vyjmenovává § 84 a 85 zákona o obcích (schvalování programu rozvoje obce, rozpočtu a závěrečného účtu obce, vydávání obecně závazných vyhlášek obce, majetkoprávní úkony,

¹ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

² KOREJTKO, Aleš, MOCEK, Miroslav. Obce jako subjekty veřejné správy a jejich vztah k vyšším územním samosprávným celkům. *Veřejná správa*. roč. 2003, 16, s. 15.

atd.). Do samostatné působnosti patří také záležitosti v pravomoci rady obce, s výjimou vydávání nařízení obce, kterými je například zabezpečování hospodaření obce podle schváleného rozpočtu, nebo ukládání pokut ve věcech samostatné působnosti. V samostatné působnosti může obec ukládat povinnosti obecně závaznou vyhláškou takto:

- k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku; zejména může stanovit, které činnosti jež by mohli narušit veřejný pořádek v obci nebo být v rozporu s dobrými mravy, ochranou bezpečnosti, zdraví a majetku, lze vykonávat pouze na místech a v čase obecně závaznou vyhláškou určených, nebo stanovit, že na některých veřejných prostranstvích v obci jsou takové činnosti zakázány,
- pro pořádání, průběh a ukončení veřejnosti přístupných sportovních a kulturních podniků, včetně tanečních zábav a diskoték, stanovením závazných podmínek v rozsahu nezbytném k zajištění veřejného pořádku,
- k zajištění udržování čistoty ulic a jiných veřejných prostranství, k ochraně životního prostředí, zeleně v zástavbě a ostatní veřejné zeleně a k užívání zařízení obce sloužících k potřebám veřejnosti.¹

Při výkonu samostatné působnosti se obec při vydávání obecně závazných vyhlášek řídí zákonem, v ostatní záležitostech též jinými právními předpisy vydanými na základě zákona. Obec v samostatné působnosti ve svém územním obvodu pečuje v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů. Jde především o uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.¹

1.2 Přenesená působnost obce

Působnost obce vychází jako samostatná přímo z Ústavy a zákon o obcích ji výslovně vymezuje. Mimo samostatnou působnost však stát na obec přenesl i plnění některých úkolů na úseku veřejné správy, které přísluší jemu a které patří do působnosti tzv. místní státní

¹ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

správy. Výkon státní správy svěřovaný obcím je jejich přenesenou působností a obec je za plnění úkolů v přenesené působnosti příjemcem příspěvku ze státního rozpočtu.¹

Při výkonu přenesené působnosti se orgány obce řídí:

- při vydávání nařízení obce zákony a jinými právními předpisy,
- v ostatních případech též:
 - usnesením vlády a směrnicemi ústředních správních úřadů
 - návrhy opatření, popřípadě rozhodnutím krajského úřadu, učiněnými podle zvláštního zákona v rámci kontroly výkonu přenesené působnosti²

Zatímco rozsah samostatné působnosti všech obcí je shodný, u přenesené působnosti se rozlišují tři stupně:

- I. v základním rozsahu svěřeném obci vykonávána orgány obce určenými zákonem o obcích nebo jiným zákonem; v tomto případě je území obce správním obvodem,
- II. v rozsahu pověřeného úřadu obecního úřadu vykonávána tímto úřadem,
- III. v rozsahu obecního úřadu obce s rozšířenou působností vykonávána tímto úřadem.¹

S ohledem na různou míru přenesené působnosti je dále rozlišováno ještě na obce s matričním úřadem a obce se stavebním úřadem.¹

Zvláštní zákonná úprava reguluje výkon přenesené působnosti statutárními městy (a jejich městskými obvody, resp. městskými částmi). Orgány statutárních měst vykonávají přenesenou působnost, která je zákonem svěřena pověřeným obecním úřadům a obecním úřadům obcí s rozšířenou působností. Orgány městských obvodů a městských částí vykonávají přenesenou působnost, kterou podle zvláštních zákonů vykonávají orgány obcí. Městské obvody a městské části jsou při výkonu přenesené působnosti správními obvody;

¹ KADEČKA, Stanislav. Obec : Obecní zřízení v České republice, In *Obce 2006-2007*. Praha : ASPI, 2006. ISBN 80-7357-151-X

² Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

výkon přenesené působnosti jsou povinny zabezpečit. Na výkon přenesené působnosti obdrží městské obvody a městské části příspěvek z rozpočtu statutárního města.¹

¹ KADEČKA, Stanislav. Obec : Obecní zřízení v České republice, In *Obce 2006-2007*. Praha : ASPI, 2006. ISBN 80-7357-151-X

2 SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ A UKLÁDÁNÍ SANKCÍ

2.1 Správní řízení

Správní řízení je legislativně zakotveno v zákoně č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. Správní řád upravuje postup orgánů moci výkonné, orgánů územních samosprávných celků a jiných orgánů, právnických a fyzických osob, pokud vykonávají působnost v oblasti veřejné správy (správní orgány). Zjednodušeně je působnost správního řádu v řízení vedoucím k vydání individuálního správního aktu, jímž se rozhoduje o právech a povinnostech subjektů, které stojí vně rozhodujícího orgánu, kterým je správní orgán, postup, který vede k uzavření veřejnoprávní smlouvy. Takové pojetí nemusí být v případě správního řádu vyčerpávající, neboť správní řád upravuje i takové postupy orgánů veřejné správy, které charakter správního řízení nemají. Správní orgán, jinak řečeno správní úřad, je organizační jednotkou, která je zřízena a její působnost stanovena zákonem, navenek ohraničená a vystupující na veřejnost prostřednictvím svých orgánů nebo zástupců, kteří jednají jménem subjektu, jehož je správní úřad organizační jednotkou. Zákon může přiznat postavení orgánu i určitým osobám, útvarům v rámci organizační jednotky nebo také několika organizačním jednotkám společně (např. působnost stavebního či živnostenského úřadu vykonává příslušný odbor obecního či krajského úřadu apod.), včetně řízení vykonávacího. Ve správním řízení musí jít o rozhodování v oblasti veřejné správy, o konkrétních právech a povinnostech individuálně určených subjektů, které souvisí se zajišťováním úkolů veřejné správy. Správní řád se nepoužije na vztahy organizační, pracovní nebo služební podřízenosti a nadřízenosti a na postup, kdy správní orgány rozhodují o správě svého majetku.¹

Ve správním řízení vystupují dva druhy subjektů. Na straně správní orgán, který správní řízení provádí a na druhé straně účastník (účastníci) řízení o jejich právech a oprávněných zájmech je řízení vedeno. Správní úřad má zákonné oprávnění autoritativně o právech a povinnostech účastníků správního řízení rozhodovat a přitom je vázán zákony. Stát prostřednictvím zákona takové orgány k realizaci veřejné správy vytvořil a stanovil jim nástroje a rozsah jejich působnosti. Postavení správního úřadu je vůči účastníkovi řízení

¹ JURČÍK, Radek. Kraje, správní řád : Správní řád, In *Obce 2006-2007*. Praha : ASPI, 2006. ISBN 80-7357-151-X.

v nadřazené pozici, mocenského charakteru, neboť tento jedná a rozhoduje bez vlivu na vůli, popřípadě i proti vůli účastníka řízení.¹

2.2 Ukládání sankcí

Sankce, nebo-li trest, je právním následkem protiprávního jednání a může být uložena jen za spáchaný přestupek jeho pachatelem na základě zákona. Ze zásady *in ulla poena sine lege* vyplývá požadavek zákonné formy vyjádření druhů a výše sankce, podmínek a způsobů jejich ukládání, i hledisek pro vyměření sankce v konkrétním případě. Má-li být sankce za protiprávní jednání efektivní a plnit svůj účel, musí být jejich systém vytvořen tak, aby obsahoval takové druhy a výši sankcí, které by odpovídaly společenské nebezpečnosti a závažnosti protiprávního jednání, braly ohled na možné majetkové a jiné výhody pachatele, na mzdové a cenové relace apod. Jejím podstatou je existence nepříznivých následků pro pachatele protiprávního jednání a jejím posláním je odstranění protiprávního jednání i škodlivých následků s cílem zabránit, resp. předejít jeho opakování.²

Sankce jsou aplikovány širokým okruhem správních orgánů a v rozsahu jejich pravomocí. Na tomto místě je třeba zdůraznit, že smyslem sankcí není prvořadě získávání prostředků pro zajišťování úkolů veřejné správy. Jejich uplatňováním dochází k uplatňování specifické mocenské ochrany realizované orgány veřejné správy, která však nemůže směřovat proti obecnějším cílům, úkolům a funkcím veřejné správy. Naopak musí spolupůsobit a napomáhat jejich realizaci, zabezpečení nerušeného chodu veřejné správy, ale také plní funkci preventivně výchovnou a do jisté míry i funkci represivní.³

2.2.1 Přestupek

Přestupkem je zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v zákoně o přestupcích nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný

¹ JURČÍK, Radek. Kraje, správní řád : Správní řád, In Obce 2006-2007. Praha : ASPI, 2006. ISBN 80-7357-151-X : ASPI, 2006. ISBN 80-7357-151-X

² HENDRYCH, Dušan, et al. *Správní právo : obecná část*. 6. vyd. Praha : C.H.Beck, 2006. 822 s. ISBN 80-7179-671-9.

³ PRŮCHA, Petr. *Správní právo : Obecná část*. 6. aktualiz. a dopl. vyd. Brno : Masarykova univerzita v Brně - Právnická fakulta, 2004. 356 s. ISBN 80-210-3350-9.

správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů nebo o trestný čin. Přestupku se může dopustit pouze fyzická osoba, nikoliv právnická nebo podnikající fyzická osoba při výkonu své podnikatelské činnosti. Tím není vyloučena odpovědnost podnikající fyzické osoby za přestupek, kterého se dopustí mimo výkon své podnikatelské činnosti. V případě protiprávního jednání podnikající fyzické osoby v souvislosti s výkonem její podnikatelské činnosti se jedná o jiný správní delikt, jak je popsáno dále.¹

V našem právním řádu je rozhodování o vině a sankci ze přestupky pojmáno jako součást výkonu veřejné správy a součást rozhodování správních orgánů o právech a povinnostech adresátů veřejné správy. Řízení o přestupcích je zvláštním druhem správního řízení, upraveném zákonem č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. Správní řád se v řízení o přestupcích uplatňuje subsidiárně. Přestupky, jejich skutkové podstaty a sankce za ně neupravuje pouze přestupkový zákon, ale též řada zvláštních zákonů, které pak mohou obsahovat také odlišná procesní ustanovení, např. ve vztahu k místní příslušnosti apod.²

Do působnosti obcí, bez ohledu na rozsah jim svěřené působnosti, patří přestupky proti pořádku ve státní správě, které jsou jim svěřeny. Orgány obce dále rozhodují přestupky proti pořádku v územní samosprávě, přestupky proti veřejnému pořádku, přestupky proti majetku, přestupky proti občanskému soužití a přestupky na úseku vyhledávání, ochrany, využívání a dalšího rozvoje přírodních léčivých zdrojů, zdrojů přírodních minerálních vod a lázeňských míst.¹

Přestupky proti pořádku v územní samosprávě (§ 21 zákona o přestupcích) spočívají v porušení povinností stanovených v obecně závazných vyhláškách obcí a krajů, tedy právních předpisů vydaných v jejich samostatné působnosti. Orgány obcí jsou příslušné jak k projednávání přestupků spáchaných porušením povinností stanovených v obecně závazných vyhláškách obcí, tak povinností stanovených v obecně závazných vyhláškách krajů, protože orgány krajů tuto působnost až na výjimky nemají. Projednávání všech přestupků je výkonem přenesené působnosti obce.

¹ VEDRAL, Josef. Bezpečnost obce, In *Obce 2006-2007*. Praha : ASPI, 2006. ISBN 80-7357-151-X.

² HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo : obecná část*, 6. vyd. Praha: C.H.BECK, 2006. 822 s., ISBN 80-7179-671-9.

K projednávání přestupků může každá obec zřídit, a je to téměř pravidlem, komisi k projednávání přestupků, jako zvláštního orgánu obce. Do působnosti přestupkových komisí se ve většině případů svěřuje projednávání přestupků proti veřejnému pořádku, přestupků proti občanskému soužití a přestupků proti majetku.

Přestupkem proti veřejnému pořádku (§ 47 zákona o přestupcích) je např. neuposlechnutí výzvy veřejného činitele při výkonu jeho pravomoci, rušení nočního klidu, znečištění veřejného prostranství nebo odložení odpadu mimo vyhrazená místa.

Mezi **přestupky proti občanskému soužití (§ 49 zákona o přestupcích)** spočívají např. v ublížení na cti, urážce, nedbalostním ublížení na zdraví nebo úmyslném narušení občanského soužití vyhrožováním újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví nebo nepravdivým obviněním z přestupku.

Přestupkem proti majetku (§ 50 zákona o přestupcích) je např. úmyslné způsobení škody na cizím majetku krádeží, zpronevěrou, podvodem nebo zničením či poškozením věci z takového majetku nebo v pokusu o takové jednání. Přičemž způsobená škoda musí být nižší než 5000 Kč. Nad tuto hranici se jedná o trestný čin, k jehož řešení jsou kompetentní orgány činné v trestním řízení, nikoliv obec a její orgány.¹

Sankcemi, jež lze za přestupky ukládat (§ 11 zákona o přestupcích), jsou:

- **napomenutí** – nelze uložit současně s pokutou
- **pokuta** – obecně do výše 1000 Kč, pokud zvláštní úprava nestanoví pokutu vyšší
- **zákaz činnosti** – jen u zákonem výslovně stanovených případech
- **propadnutí věci** – např. věci získané spácháním přestupku proti majetku²

Pokuta uložená orgánem obce je příjmem obce, jejíž orgán ve věci rozhodoval v prvním stupni.¹

2.2.2 Jiný správní delikt

Jiným správním deliktem je takové protiprávní jednání, které nelze kvalifikovat jako přestupek a přitom naplňuje znaky jiného správního deliktu podle zvláštních zákonů. Na

¹ VEDRAL, Josef. Bezpečnost obce, In *Obce 2006-2007*. Praha : ASPI, 2006. ISBN 80-7357-151-X

² Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

rozdíl od právní úpravy přestupků totiž neexistuje ani částečná kodifikace jiných správních přestupků ani ukládání sankcí za ně. Právní úprava jiných správních deliktů je roztržena do příslušných právních předpisů upravujících jednotlivé úseky veřejné správy. Jiné správní delikty se dělí do těchto skupin:

- Správní disciplinární delikty
- Správní pořádkové delikty
- Jiné správní delikty fyzických osob
- Správní delikty právnických osob a správní delikty podnikatelů¹

V další textu není věnována pozornost správním disciplinárním deliktům, které mají vztah ke státní službě a zájmové, popř. profesní samosprávě.

2.2.2.1 Správní pořádkové delikty

Pořádková pokuta za správní pořádkové delikty je ukládána povinným osobám (fyzickým či právnickým) za nesplnění procesní povinnosti uložená právním předpisem stanoveným způsobem. Správní orgán uložením pořádkové sankce nutí povinnou osobu k jejímu splnění.¹ Specifikem správních pořádkových deliktů je, že sankci lze uložit i opakovaně (zpravidla omezeno celkovou výší pokut), dokud není dosaženo žádoucího stavu. Ukládání sankcí ze správní pořádkové delikty přichází v úvahu zejména v souvislosti s porušením předepsaných povinností v procesním řízení, např. podle správního řádu.²

2.2.2.2 Jiné správní delikty fyzických osob

Jak již bylo výše uvedeno, jiný správní delikt fyzických osob, je takové protiprávní jednání fyzické osoby, které nelze kvalifikovat jako přestupek a přitom naplňuje znaky jiného správního deliktu podle zvláštních zákonů. Jiným správním deliktem fyzických osob nebude čin, naplňující znaky trestného činu. Jiné správní delikty fyzických osob jsou projednávány podle správního řádu, výjimečně pak v blokovém řízení.¹ Příkladem právní

¹ HENDRYCH, Dušan, et al. *Správní právo : obecná část*. 6. vyd. Praha : C.H.Beck, 2006. 822 s. ISBN 80-7179-671-9.

² PRŮCHA, Petr. *Správní právo : Obecná část*. 6. aktualiz. a dopl. vyd. Brno : Masarykova univerzita v Brně - Právnická fakulta, 2004. 356 s. ISBN 80-210-3350-9.

normy podle které orgán obce ukládá sankci ze jiný správní delikt může být např. zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

2.2.2.3 Správní delikty právnických osob a podnikajících fyzických osob

Sankční řízení ve věci jiného správního deliktu se odlišuje podle povahy subjektu narušitele. V případě všech právnických osob i podnikajících fyzických osob jde o jiný správní delikt než je přestupek. Podnikání je soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku. Právnické osoby budou vždy za porušení právního předpisu obce postihovány ve správním řízení za jiný správní delikt bez ohledu, zdali jsou podnikateli (obchodní společnost) či nikoli (nadace, sdružení). U podnikajících fyzických osob nestačí charakteristika podnikání pro to, aby byla sankciována ve správním řízení za jiný správní delikt obdobně jako osoba právnická, ale je nutné přihlídnout jakou činností došlo k porušení právního předpisu. V nepřestupkovém správním řízení bude podnikající fyzická osoba postížena, jen pokud porušila právní předpis obce v souvislosti s podnikáním. V případě jiného správního deliktu platí objektivní odpovědnost a nezjišťuje se zavinění.¹

Příkladem sankce ukládané orgánem obce za správní delikty právnických osob a podnikajících fyzických osob může být např. pokuta podle zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).

2.3 Sankce ukládané obcemi v samostatné působnosti

Porušení právního předpisu obce je postihováno jako přestupek podle zákona o přestupcích anebo jiný správní delikt podle zákonů o obcích. Obec je povinna přestupky projednat z úřední povinnosti a je přeneseným výkonem státní správy, i když je podstatou porušení obecně závazné vyhlášky vydané v samostatné působnosti. V řízení se použije zákon o přestupcích a subsidiárně správní řád. Zákon o obcích zmocňuje v ustanovení k ukládání pokut v samostatné působnosti radu obce a ta může tuto působnost svěřit příslušnému odboru obecního úřadu zcela nebo zčásti. V obci, kde se rada nevolí, vykonává její pravomoc starosta. Ve městě zastává tutéž funkci rada města, v městských obvodech nebo v městských částech je to rada městského obvodu nebo rada městské části. Při přestupku se

¹ KOUDELKA, Zdeněk, ONDRUŠ, Radek, PRŮCHA, Petr. *Zákon o obcích : Komentář*. 3. dopl. vyd. Praha : Linde, 2005. 445 s. ISBN 80-7201-525-7.

musí vždy prokázat zavinění obviněného z přestupku. V případě porušení právního předpisu obce, postačí z nedbalosti. Takový přestupek je stavěn na subjektivní odpovědnosti. Za porušení obecně závazné vyhlášky lze jako za přestupek uložit sankci napomenutí anebo pokutu až do výše 30000 Kč (§ 46 zákona o obcích), pokud porušením právního předpisu obce není naplněna skutková podstata jiného přestupku, v takovém případě se uloží sankce za tento jiný přestupek. Obec nemůže stanovit sankce za porušení svých právních předpisů, neboť skutkovou podstatu přestupku, jiného správního deliktu i trestného činu, jakož i sankce za ně může stanovit jen zákon.¹

Za jiný správní delikt spočívající v porušení právního předpisu obce podle § 58 zákona o obcích může obec uložit pokutu až do výše 200000 Kč. Konkrétně se může jednat o tyto skutkové podstaty:

- do výše 10 000 Kč právnické osobě a fyzické osobě, která je podnikatelem, a
 - odmítne strpět bezúplatné připevnění tabulky s označením ulice nebo jiného veřejného prostranství na své nemovitosti nebo v blízkosti tabulky s označením umístí jiný nápis,
 - úmyslně poškodí, odstraní nebo zakryje tabulku s označením ulice nebo jiného veřejného prostranství, nebo
 - neoznačí budovu čísly stanovenými obecním úřadem.
- do výše 100 000 Kč osobě právnické nebo podnikající fyzické osobě, která neudržuje čistotu a pořádek na pozemku, který užívá nebo vlastní, tak, že naruší vzhled obce.
- do výše 200 000 Kč právnické nebo podnikající fyzické osobě, která znečistí veřejné prostranství, naruší životní prostředí v obci nebo odloží věc mimo vyhrazené místo, a nebo jestliže poruší povinnost stanovenou právním předpisem obce.

Udělené pokuty jsou příjmem obce a vybírání a vymáhání pokut probíhá podle zákona o správě daní a poplatků.¹

¹ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

3 SPRÁVNÍ EXEKUCE NA PENĚŽITÁ PLNĚNÍ

Jak uvádí Grossová:¹ „Výkonem rozhodnutí je realizován procesněprávní vztah mezi věřitelem a dlužníkem, založený pravomocným rozhodnutím, na jehož základě je dlužník povinen něco plnit. Uskutečnění výkonu rozhodnutí vynucením splnění této povinnosti je současně skutečností hmotného práva, které má za následek zánik hmotněprávního závazku splněním (byť nedobrovolným). Děje se tak bez ohledu na skutečnou vůli dlužníka.“ Výkon rozhodnutí nelze provést svépomocí. Regulativní a sankční funkci práva lze zajistit do důsledku jen zákonem upraveným postupem pro výkon rozhodnutí, a to v následujících typech řízení:

- **Občanskoprávní** - zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- **Správní řízení** - zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
- **Daňové řízení** – zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů
- **Exekuční řízení** – zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Správní řízení lze rozdělit do pěti fází, z nichž první tři (zahájení řízení, dokazování a vydání správního rozhodnutí) jsou obligatorní a zbývající dvě, tj. opravné prostředky a exekuce jsou fakultativní. Exekuce je fakticky posledním stadiem správního řízení, jehož smyslem a cílem je vymožení splnění povinností vyplývajících ze správního rozhodnutí.

Řízení o vymáhání uložených a dobrovolně neuhrazených sankcí, uložených orgány obcí, upravuje správní řád v Hlavě XI - EXEKUCE, kde je upraven postup správního orgánu pro vymáhání peněžitých i nepeněžitých plnění.²

V dalším textu bude užíváno termínu exekuce i výkon rozhodnutí s ohledem na to z jakého ustanovení zákona bude citováno.

¹ GROSSOVÁ, MARIE. *Exekuce na peněžité plnění v současné právní praxi*. 4. aktualiz. a dopl. vyd. Praha : Linde, 2002. 703 s. ISBN 80-7201-322-X.

² ONDRUŠ, Radek. *Správní řád : nový zákon s důvodovou zprávou a poznámkami*. 1. vyd. Praha : Linde, 2005. 515 s. ISBN 80-7201-523-0

3.1 Základní zásady správní exekuce

Základní podmínkou pro zahájení exekučního řízení je stanovena existence vykonatelného exekučního titulu, tedy pravomocného nebo předběžně vykonatelného správního rozhodnutí, ukládajícího konkrétní osobě konkrétní povinnost při současném marném uplynutí lhůty, stanovené k jejímu dobrovolnému splnění. Exekučním titulem pro výkon správní exekuce je vykonatelné rozhodnutí a nebo vykonatelný smír.¹

Pro exekuci, vybírání a evidenci peněžitých plnění se uplatňuje postup podle pro správu daní. Tento postup je upraven zákonem č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů a je odbornou veřejností také nazýván jako „daňový řád“. Další možností je, že správní orgán na místo správní exekuce požádá o provedení exekuce soud nebo soudního exekutora.²

Správní úřad určený k provedení exekuce je podle tohoto zákona nazýván jako exekuční správní úřad. Exekučním správním úřadem u sankcí ukládaných orgány obcí je správní orgán, který vydal rozhodnutí v právním stupni nebo obecný správce daně. Odvolací správní úřad není aktivně legitimován.¹

Obecný správce daně provádí exekuci na peněžitá plnění na žádost správního úřadu a je věcně příslušný k správě placení platební povinnosti jako správce daně. Kompetence k vybrání a vymáhání sankčních plateb v dělené správě, tj. v případech, kdy platební povinnost ukládá orgán veřejné správy nepověřený současně jejím vybráním, je podle zákona č. 185/2004 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů, v působnosti celních úřadů.³

3.2 Formy exekuce na peněžití plnění

Základní právní normou upravující výkon rozhodnutí na peněžitá plnění obecně je zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, Konkrétně se jedná o ustanovení obsažená samostatně v části šesté, pod názvem výkon rozhodnutí. Tento zákonný předpis vymezuje následující formy exekucí:

¹ ONDRUŠ, Radek. *Správní řád : nový zákon s důvodovou zprávou a poznámkami*. 1. vyd. Praha : Linde, 2005. 515 s. ISBN 80-7201-523-0

² Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

³ Zákona č. 185/2004 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů

- srážky ze mzdy (§ 276 a násl. občanského soudního řádu)
- příkazání pohledávky (§ 303 a násl. občanského soudního řádu)
- prodej movitých věcí a nemovitostí (§ 321 a násl. občanského soudního řádu)
- prodej podniku (§ 338f a násl. občanského soudního řádu)
- zřízení soudcovského zástavního práva na nemovitostech (§ 338b až 338e občanského soudního řádu)¹

Samotnému provedení exekuce výše jmenovanými způsoby nutně předchází „přípravná fáze“, ve které oprávněný (obec) zjišťuje informace o majetkových poměrech povinného (dlužníka). Bez znalosti informací o majetkových poměrech nelze účinně nařídit exekuci, mimo obecného návrhu na soupis movitých věcí bez jejich určení, je určitá znalost o majetku povinného faktickou a formální nutností.

3.2.1 Srážky ze mzdy

Postihuje se jím mzda, na kterou má dlužník právo vůči třetí osobě – plátcí mzdy, popř. více plátcům mzdy. Řízení probíhá tak, že soud přikáže plátcí mzdy, aby prováděl ze mzdy stanovené srážky a nevyplácel je dlužníkovi. Postup pro stanovení výše srážky ze mzdy je upraven právním předpisem, který nedovoluje srazit mzdu v plném rozsahu, ale jen její část. Přitom je zajištěno, aby byla zachována přímá úměrnost mezi dlužníkovým pracovním výkonem a částkou, která není exekucí postižena. Tato úprava má bránit ztrátě motivace dlužníka k zvyšování pracovních výkonů. Výpočet srážky a její provedení je povinností plátce mzdy, který je tak v postavení poddlužníka.²

Přestože je výpočet částek postižitelných výkonem rozhodnutí věcí plátce mzdy, zákon umožňuje plátcí mzdy, oprávněnému i povinnému požádat soud o určení, jaká část má být v jednotlivém výplatním období stržena ze mzdy povinného. Jde-li o více oprávněných, vydá soud usnesení, kolik z ní připadá na každého z nich.¹

Rozsah srážek ze mzdy je dán, mimo výši pohledávky s příslušenstvím, hranicí nejvyšší přípustnosti srážek. Z čisté mzdy, která zbývá po odečtení základní částky a která se

¹ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

² GROSSOVÁ, MARIE. *Exekuce na peněžitě plnění v současné právní praxi*. 4. aktualiz. a dopl. vyd. Praha : Linde, 2002. 703 s. ISBN 80-7201-322-X.

zaokrouhlí směrem dolů na částku dělitelnou třemi a vyjádřenou v celých korunách, lze srazit k vydobytí pohledávky jen jednu třetinu. Pro předností pohledávky lze srazit dvě třetiny, pokuty však přednostními pohledávkami nejsou. Přednostními pohledávkami jsou kupříkladu pohledávky výživného, náhrady škody způsobené poškozenému ublížením na zdraví, pohledávky náhrady škody způsobené úmyslnými trestnými činy, atd. K první třetině se připočte případně zbytek čisté mzdy nad 150 % částky životního minima jednotlivce. Jsou-li srážky ze mzdy prováděny k vydobytí několika pohledávek, jsou tyto z první třetiny uspokojovány podle pořadí, v jakém byla příslušná usnesení či exekuční příkazy doručeny plátcí mzdy.¹

Nevyplatí-li poddlužník oprávněnému pohledávku bezodkladně a ve správné výši po tom, co mu bylo doručení vyrozumění, že usnesení nabylo právní moci, popřípadě po té co se stala pohledávka splatnou, může se oprávněný domáhat vlastním jménem na poddlužníkovi u jeho obecného soudu o vyplacení pohledávky tzv. poddlužnickou žalobou. Toto oprávnění je společné i pro další níže uvedené formy přikázání pohledávky a řídí se podle třetí části občanského soudního řádu.²

3.2.2 Přikázání pohledávky

Podstatou tohoto způsobu exekuce na peněžité plnění je postižení pohledávky, kterou má povinný vůči třetí osobě. Jedná se o peněžitý nárok povinného vůči jeho dlužníkovi, která je jiného druhu než nárok na mzdu nebo jiné obdobné příjmy, který je označen jako dlužník povinného, tj. poddlužník. Podle druhu peněžitého nároku povinného, který by měl být výkonem rozhodnutí postižen, umožňuje občanský soudní řád:

- přikázání pohledávky z účtu u peněžního ústavu,
- přikázání jiných peněžitých pohledávek,
- postižení jiných majetkových práv.³

¹ TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vyd. Praha : C.H.Beck, 2006. 852 s. ISBN 80-7179-489-9.

² Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

³ GROSSOVÁ, MARIE. *Exekuce na peněžité plnění v současné právní praxi*. 4. aktualiz. a dopl. vyd. Praha : Linde, 2002. 703 s. ISBN 80-7201-322-X.

3.2.2.1 *Příkázání pohledávky z účtu u peněžního ústavu,*

Výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu u tuzemského peněžního ústavu se provede jejím odepsáním z účtu povinného, ať už se jedná o účet běžný, vkladový nebo vedený v cizí měně, a následnou výplatou oprávněnému. Tento postup nelze použít pro postižení vkladu na vkladních knížkách. (Exekuce zůstatku na vkladní knížce se provádí tak, že vkladní knížka musí být fyzicky zabavena při exekuci na movité věci a následně je vykonavatelem exekuce předložena spolu bance k výplatě.). Povinný ztrácí okamžikem doručení usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí právo vybrat peněžní prostředky z účtu, použít tyto prostředky k platbám nebo s nimi jinak nakládat, a to až do výše vymáhané pohledávky a jejího příslušenství. Nařízení výkonu rozhodnutí se vztahuje nejen na peněžní prostředky, které se nacházejí na účtu v okamžiku doručení usnesení o nařízení výkonu, ale i na částky které dojdou na účet povinného poté, nejdéle však do šesti měsíců ode dne, kdy byl peněžní ústav vyrozuměn o právní moci nařízeného výkonu rozhodnutí. Peněžní ústav je povinen zadržet příkázané peněžní prostředky, nesmí na ně započíst ani případné vlastní pohledávky, a po obdržení vyrozumění o tom, že výkon rozhodnutí nabyl právní moci, vyplatí jednorázově oprávněnému zadržené peněžní prostředky. Není-li na účtu dostatek peněžních prostředků pro jednorázovou úhradu vymáhaného nedoplatku, peněžní ústav provede srážku ihned, jakmile dosáhnou částky odpovídající zbývajícím částem nároku oprávněného. Nedojde-li ve zmíněné šestiměsíční lhůtě k nashromáždění celé vymáhané částky, peněžní ústav odepíše z účtu povinného zadržené peněžní prostředky a vyplatí je oprávněnému. Tím výkon rozhodnutí zaniká. Případné pořadí pohledávek, je určováno podle dne, kdy bylo nařízení výkonu rozhodnutí doručeno peněžnímu ústavu. Při souběhu pořadí se tyto dělí poměrně. Na rozdíl od výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy povinného se u tohoto způsobu exekuce vymáhané pohledávky nerozlišují na přednostní a ostatní.¹

3.2.2.2 *Příkázání jiných peněžitých pohledávek*

Podle občanského soudního řádu je výkon rozhodnutí na jiné pohledávky upraven v § 312 a násl. citovaného zákona, přičemž jinými pohledávkami není:

- mzda či jiné obdobné příjmy, které jsou postihovány podle § 276 a násl. občanského soudního řádu

¹ TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vyd. Praha : C.H.Beck, 2006. 852 s. ISBN 80-7179-489-9.

- pohledávka na účtu u peněžního ústavu, která je postihována dle § 303 a násl. občanského soudního řádu
- jiná majetková práva, na která se vede výkon rozhodnutí podle § 320 občanského soudního řádu
- jiné pohledávky, než vkladní knížky, vkladní listy nebo jiné formy vkladů, akcie, směnky, šeky nebo jiné cenné papíry, které podléhají výkonu rozhodnutí podle § 334 a 334a občanského soudního řádu¹

Výkonem rozhodnutí je postihována peněžitá pohledávka povinného vůči třetím osobám a lze ji nařídit i v případě, že pohledávka povinného se stane splatnou teprve v budoucnosti (např. tzv. pozastávka ze smlouvy o dílo), a nebo že povinnému budou dílčí pohledávky teprve vznikat (nájemné za pronájem nebytových prostor). Výkon rozhodnutí postihuje pohledávku povinného jen do výše vymáhaného nedoplatku.²

Obdobně jako u příkázání pohledávky z účtu u peněžního ústavu, povinný ztrácí okamžikem doručení usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí právo nakládat se svou pohledávkou a poddlužník (tj. dlužník povinného) nesmí pohledávku povinnému vyplatit, provést na ni započtení nebo s ní jinak nakládat. Následující den po vyrozumění poddlužníka o tom, že usnesení nabylo právní moci tento vyplatí oprávněnému pohledávku v rozsahu, v jakém byla nařízením výkonu postižena. Jestliže není pohledávka dosud splatná, učiní tak poddlužník ihned, jakmile se stane pohledávka splatnou. Plněním poddlužníka oprávněnému zaniká poddlužníkům závazek vůči dlužníkovi v rozsahu vymáhané a uspokojené pohledávky.³

3.2.2.3 Postižení jiných majetkových práv

Jiným majetkovým právem jsou majetková práva, která nemají povahou peněžité pohledávky, nejsou ryze osobními právy, jsou převoditelná, nejsou jinými právy

¹ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

² GROSSOVÁ, MARIE. *Exekuce na peněžité plnění v současné právní praxi*. 4. aktualiz. a dopl. vyd. Praha : Linde, 2002. 703 s. ISBN 80-7201-322-X.

³ TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vyd. Praha : C.H.Beck, 2006. 852 s. ISBN 80-7179-489-9.

postihovanými přímo jinými způsoby výkonu rozhodnutí.¹ Jinými majetkovými právy, která jsou postižitelná tímto způsobem jsou např.:

- nároky povinného na vydání věci či peněžité částky z úřední (soudní, notářské, ...) úschovy,
- nárok povinného na vydání movitých věcí vůči třetí osobě,
- právo povinného na dodání zboží z obchodního závazkového vztahu apod.²

3.2.3 Prodej movitých věcí

Předmětem tohoto způsobu výkonu rozhodnutí jsou movité věci povinného, jejichž soudním prodejem má být dosažena úhrada peněžité pohledávky oprávněného.¹ Charakteristikou movité věci je, že je přemístitelná z místa na místo bez narušení její postaty.³ Při výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí nelze postihnout veškeré movité věci. Obecně nelze postihnout věci, jejichž prodej je podle zvláštního předpisu zakázán nebo které podle zvláštního předpisu výkonu rozhodnutí nepodléhají. V prvním případě se může jednat např. o majetek náboženských společností, nedovolené a vojenské zbraně a střelivo. V druhém případě nelze postihnout věci, které povinný nezbytně potřebuje k uspokojování hmotných potřeb svých a své rodiny, k plnění svých pracovních úkolů, i jiných věcí, jejichž prodej by byl v rozporu s morálními pravidly. Zejména jsou vyloučeny běžné oděvní součásti, obvyklé vybavení domácnosti, snubní prsten a jiné předměty podobné povahy, zdravotnické potřeby a jiné věci, které povinný potřebuje vzhledem ke své nemoci nebo tělesné vadě a také hotové peníze do částky 1000 Kč.¹

Výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí se skládá z řady úkonů, které provádějí k tomu určené pracovníci – vykonavatelé (exekutoři). Jedná se zejména o tyto úkony:

- prohlídka povinného a prohlídka jeho místností, skříní a jiných schránek (§ 325a občanského soudního řádu)
- soupis movitých věcí (§ 326 občanského soudního řádu)

¹ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

² TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vyd. Praha : C.H.Beck, 2006. 852 s. ISBN 80-7179-489-9.

³ ŠVESTKA, Jiří, et al. *Občanské právo : komentář*. 10. vyd. Praha : C.H.Beck, 2006. 1476 s. ISBN 80-7179-486-4.

- prodej věcí, které se rychle kazí, mimo dražbu (§ 326b občanského soudního řádu)
- zajištění sepsaných věcí, tj. odebrání sepsaných movitých věcí a jejich uložení tak, aby bylo zabráněno jejich odstranění (§ 327 občanského soudního řádu)
- označení sepsaných movitých věcí, které nebyly zajištěny (§ 327 občanského soudního řádu)
- odhad sepsaných movitých věcí, nebyl-li přibrán znalec (§ 328 občanského soudního řádu)
- prodej sepsaných movitých věcí v dražbě (§ 328b občanského soudního řádu)
- vydání výtěžku z prodaných věcí oprávněnému, popř. složení u soudu (§ 331 a 331a občanského soudního řádu)
- výběr vymáhané částky z vkladní knížky nebo jiné obdobné formy vkladu a úkony potřebné k uplatnění práv z vkladních listů, akcií, směnky, šeku, jiného listinného cenného papíru nebo jiné listiny, jejíž předložení je třeba k uplatnění práva (§ 334 občanského soudního řádu)
- úkony potřebné ke zpeněžení sepsaných zaknihovaných a imobilizovaných cenných papírů (§ 334a občanského soudního řádu)¹

Uvedený výčet činností vykonavatele stručně a výstižně popisuje konstrukci a průběh celé exekuce na prodej movitých věcí. Nevystihuje však zdaleka popis všech činností, ale to není ani účelem této práce. Nutno říci, že tento způsob výkonu rozhodnutí klade vysoké nároky na personální zabezpečení výkonu nejen z pohledu odborné kvalifikace, ale také osobnostních kvalit a psychické odolnosti vykonavatele, což bývá v praxi mnohdy nedoceno.

3.2.4 Prodej nemovitostí

Jak napovídá nadpis, předmětem tohoto způsobu výkonu rozhodnutí jsou nemovitosti povinného. Podle Tripese:² „*Jeho význam a předost je zejména v případech, kdy jsou vymáhány vysoké peněžní částky, jejichž uspokojení by jinými způsoby exekuce trvalo neúměrně dlouho, nebo kde použití jiných způsobů výkonu není z různých důvodů možné.*

¹ Vyhláška č. 37/1992., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů

² TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vyd. Praha : C.H.Beck, 2006. 852 s. ISBN 80-7179-489-9.

Právě hodnota nemovitosti oproti cenám movitých věcí dává – většinou – větší předpoklady k uspokojení oprávněného při vymáhání řádově vyšších pohledávek.“

Výhodou tohoto způsobu výkonu rozhodnutí je, že právní vztahy k nemovitostem, tedy předmětu prodeje, jsou veřejně dostupná v katastru nemovitostí. Na rozdíl od jiných majetkových hodnot, kde si nelze zjednat obdobnou jistotu o právech nebo povinnostech.¹

Řízení o výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí probíhá v několika relativně samostatných fázích:

- nařízení výkonu rozhodnutí – určení předmětné nemovitosti, zákaz povinnému dispozice s nemovitostí
- určení ceny nemovitostí a jejího příslušenství, ceny závad a práv s nemovitostí spojených, určení závad (právních, nikoliv faktických), které prodejem v dražbě nezaniknou a určení výsledné ceny
- vydání usnesení o dražební vyhlášce – nařízení termínu a místa konání dražby, vyvolávací ceny, podmínek pro účast na dražbě
- dražba nemovitosti – provedení dražebního prodeje
- rozvrh výtěžku dražby – rozdělení výtěžku z prodeje na náklady prodeje a dále mezi věřitele²

Každá uvedená fáze nastupuje teprve po pravomocném skončení fáze předchozí, a proto je celý průběh tohoto způsobu výkonu rozhodnutí poměrně zdlouhavý a pokud povinný využije v každé fázi možnost podat odvolání, může se řízení protáhnout i na roky. Pro své dopady na vlastnická práva dlužníka je to však nejobávanější exekuční prostředek.

3.2.5 Prodej podniku

Výkon rozhodnutí ukládající zaplacení peněžitě částky prodejem podniku povinného je upraven ustanovením § 338f a násl. občanského soudního řádu). Předmětem výkonu rozhodnutí je podnik (§ 5 obchodního zákona), jako soubor hmotných, osobních a nehmotných složek podnikání, K podniku náleží věci, práva a jiné majetkové hodnoty,

¹ BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk. *Občanský soudní řád : komentář*. 7. vyd. Praha : C.H.Beck, 2006. 2 sv. (1042, 1046 s.). ISBN 80-7179-378-7.

² Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

které patří podnikateli a slouží k provozování podniku nebo vzhledem ke své povaze mají k tomuto účelu sloužit. To znamená, že případný nový majitel získá s prodáváním podnikem nejen obchodní majetek, ale také např. závazky, obchodní jméno, ochranou známku.¹ „A k osobní složce patří také odborná připravenost, kvalifikace a ostatní úroveň manažerů a dalších zaměstnanců.“²

Výkon rozhodnutí prodejem podniku provádí pouze soud nebo soudní exekutor. Současně s nařízením exekuce musí být stanoven správce podniku, jehož funkce je podobná činnosti správce konkurzní podstaty. Správce podniku nenahrazuje statutární orgány podniku, které podnik nadále řídí a spravují, ale dbá o to, aby po nařízení výkonu rozhodnutí nedošlo bezdůvodně ke zmenšení majetku prodávaného podniku. Například tím, že k dispozici s majetkem podniku musí dát souhlas.³

K samotnému prodeji podniku dochází v dražbě na základě nejvyššího podání. Výtěžek dražby je následně rozvržen k úhradě nákladů řízení a přihlášených pohledávek. Prodej podniku, podobně jako prodej nemovitostí, je poměrně náročný jak procesně, tak časově a jeho využití při vymáhání sankcí ukládaných orgány obcí bude zcela výjimečné.

3.2.6 Zřízení soudcovského zástavního práva na nemovitostech

Výkon rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva má ve vztahu k ostatním dříve jmenovaným způsobům výkonu rozhodnutí odlišnou povahu, a to že nepředstavuje přímou formu uspokojení pohledávky oprávněného, ale má za cíl vytvoření právních předpokladů většího a efektivnějšího uspokojení v budoucnu - plní funkci zajišťovací.⁴

Soudcovské zástavní právo k nemovitosti se zapisuje do příslušného katastru nemovitostí a působí jak vůči povinnému tak i proti každému pozdějšímu vlastníku zástavy, který má

¹GROSSOVÁ, MARIE. *Exekuce na peněžité plnění v současné právní praxi*. 4. aktualiz. a dopl. vyd. Praha : Linde, 2002. 703 s. ISBN 80-7201-322-X.

²NOVOTNÝ, Pavel. *Exekuční řád : praktická příručka pro věřitele*. 1. vyd. Praha : GRADA, 2001. 160 s. ISBN 80-247-0111-1.

³Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

⁴TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vyd. Praha : C.H.Beck, 2006. 852 s. ISBN 80-7179-489-9.

postavení zástavního dlužníka, tzn. že se oprávněný může domáhat prodeje zástavy k úhradě zajištěné pohledávky.¹

Zřízení soudcovského zástavního práva na návrh obce připadá v úvahu například k zajištění vymáhané pohledávky napadené mimořádným opravným prostředkem. Při vymožení pohledávky a následném zrušení exekučního titulu totiž může nastat otázka náhrady škody ve smyslu zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů.

3.3 Exekuce na peněžitá plnění v občanskoprávním řízení

3.3.1 Činnost soudu před nařízením exekuce

Občanský soudní řád upravuje tyto formy činnosti soudu před nařízením výkonu rozhodnutí, které soud provádí jen na návrh oprávněného :

- Působení k dobrovolnému splnění povinnosti (§ 259 občanského soudního řádu) – předvolání povinného s cílem působit k dobrovolnému splnění povinnosti, které mu ukládá pravomocné rozhodnutí
- Předvolání povinného s výzvou k prohlášení o majetku (§ 259 občanského soudního řádu)
- Pomoc soudu při zjišťování bydliště povinného, plátce, a účtu u peněžního ústavu (§ 260 občanského soudního řádu)

Vzhledem ke skutečnosti, že u prvních dvou uvedených jde o činnost soudu předcházející nařízení výkonu rozhodnutí, dlužník (povinný) nemůže být donucován k tomu, aby se dostavil k soudu.²

Proto tyto činnosti soudu nemají pro vymáhání peněžitých plnění valného významu. Jinak je tomu u poslední uvedené činnosti, zjišťování bydliště povinného, plátce, a účtu u peněžního ústavu. Pomineme-li obdobnou činnost správce daně, jak je uváděno dále v textu, je tato „servisní“ činnost soudu obecně jedinou možností oprávněného, jak zjistit

¹ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

² TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vyd. Praha : C.H.Beck, 2006. 852 s. ISBN 80-7179-489-9.

zda a od koho povinný pobírá mzdu nebo jiný pravidelný příjem nebo u které banky, pobočky zahraniční banky či úvěrního družstva má povinný své účty a čísla těchto účtů. Takovéto informace jsou totiž důležité pro volbu způsobu exekuce a dále nezbytnou formální náležitostí příslušných návrhů na výkon rozhodnutí

3.3.2 Návrh na výkon rozhodnutí

Soud zahájí řízení na základě návrhu oprávněného, v našem případě obce, dlužník je nazýván jako povinný. K návrhu na výkon rozhodnutí je třeba doložit stejnopis exekučního titulu s doložkou vykonatelnosti. V návrhu na výkon rozhodnutí ukládajícího zaplacení peněžitého plnění uvede oprávněný, jakým způsobem má být výkon rozhodnutí proveden a identifikace pohledávky dlužníka, která má být výkonem rozhodnutí postižena.¹

Navrhuje-li oprávněný výkon rozhodnutí, uvede způsob a předmět výkonu rozhodnutí:

- srážkami ze mzdy – označí v návrhu toho, vůči komu má povinný nárok na mzdu (plátce mzdy),
- příkázáním pohledávky – označí v návrhu fyzickou nebo právnickou osobu, vůči které má povinný pohledávku (dlužník povinného),
- příkázáním pohledávky z účtu peněžního ústavu – označí jméno peněžního ústavu a číslo bankovního účtu, z něhož má být pohledávka odepsána,
- prodejem movitých věcí – označí v návrhu výslovné určení věcí, které mají být prodány, nebo bez tohoto určení,
- prodejem nemovitostí – označí přesně nemovitost, jejíž prodej navrhuje
- prodejem podniku – označí podnik (jeho část), jehož prodej je navrhován
- zřízením soudcovského zástavního práva – označí přesně nemovitost, na níž má být zástavní právo zřízeno.²

Tyto zvláštní náležitosti návrhu na zahájení výkonu rozhodnutí jsou nezbytnou náležitostí pro zahájení řízení.

¹ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

² GROSSOVÁ, MARIE. *Exekuce na peněžité plnění v současné právní praxi*. 4. aktualiz. a dopl. vyd. Praha : Linde, 2002. 703 s. ISBN 80-7201-322-X.

3.3.3 Nařízení výkonu rozhodnutí

Při rozhodování o nařízení výkonu rozhodnutí k návrhu oprávněného se soud jež nezabývá okolnostmi, na jejichž základě bylo vydáno rozhodnutí zakládající peněžité plnění. Smyslem řízení před soudem je pouze nucený výkon povinností, které byly předtím určeny v autoritativním právním aktu. Výkon rozhodnutí lze nařídit jen v takovém rozsahu, který postačuje k uspokojení práv oprávněného. Nepřípustný je výkon rozhodnutí více způsoby, pokud postačuje k uspokojení oprávněného jen některý z nich.¹

3.3.4 Způsoby výkonu rozhodnutí

Podle povahy majetku povinného umožňují právní předpisy vymáhajícímu orgánu postupovat těmito způsoby výkonu rozhodnutí:

- srážky ze mzdy
- přikázání pohledávky
- prodej movitých věcí a nemovitostí
- zřízení soudcovského zástavního práva na nemovitostech
- prodej podniku¹

3.3.5 Náklady řízení

Obec je osvobozena od povinnosti platit správní poplatek za návrh na nařízení výkonu rozhodnutí. Toto osvobození se však nevztahuje na dlužníka (povinného), který je povinen uhradit náklady řízení včetně soudního poplatku.² Podle sazebníku soudních poplatků, položky 16, se za návrh na nařízení výkonu rozhodnutí, je-li vymáháno peněžité plnění do částky 15000 Kč včetně, platí soudní poplatek 300 Kč. Je-li vymáháno peněžité plnění v částce vyšší než 15000 Kč, 2 % z této částky, nejvýše 50000 Kč. Za návrhy na druhé a další nařízení výkonu rozhodnutí na základě téhož vykonatelného rozhodnutí proti témuž účastníku se zaplatí polovina příslušných poplatků, ne však méně než 300 Kč.³ Další

¹ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

² TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vyd. Praha : C.H.Beck, 2006. 852 s. ISBN 80-7179-489-9.

³ Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

návrhy na výkon rozhodnutí přichází v úvahu pokud, dříve provedený výkon rozhodnutí nevedl uspokojení práv obce (oprávněného).

3.3.6 Odklad výkonu rozhodnutí

Podle § 266 občanského soudního řádu může soud na návrh odložit výkon rozhodnutí, jestliže se povinný bez své viny ocitl přechodně v takovém postavení, že by neprodlený výkon rozhodnutí mohl mít pro něho nebo pro příslušníky jeho rodiny zvláště nepříznivé následky a oprávněný by nebyl odkladem výkonu rozhodnutí vážně poškozen. I bez návrhu povinného může soud odložit provedení výkonu rozhodnutí, lze-li očekávat, že výkon rozhodnutí bude zastaven.¹

3.3.7 Zastavení výkonu rozhodnutí

Výkon rozhodnutí může být zastaven v zásadě těmito způsoby:

- **splněním povinnosti** - na povinném se podařilo vynutit splnění povinnosti,
- **zastavením výkonu rozhodnutí** - zastavením pro důvody, které brání jeho provádění nebo pokračování v něm, viz. níže § 268 občanského soudního řádu ,
- **marnosti výkonu rozhodnutí** – např. pokud byl exekuční příkaz na srážku ze mzdy povinného doručen plátcí mzdy až poté, kdy pracovní poměr povinného u něj skončil.²

Tak jako je upraveno v občanském soudním řádu nařízení a průběh výkonu rozhodnutí, tentýž zákon vyjmenovává v § 268 občanského soudního řádu taxativně důvody pro její zastavení, jestliže výkon rozhodnutí:

- byl nařízen, ačkoli se rozhodnutí dosud nestalo vykonatelným,
- rozhodnutí, které je podkladem, výkonu bylo po nařízení výkonu zrušeno nebo se stalo neúčinným,
- zastavení výkonu rozhodnutí navrhl ten, kdo navrhl jeho nařízení,

¹ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

² GROSSOVÁ, MARIE. *Exekuce na peněžitě plnění v současné právní praxi*. 4. aktualiz. a dopl. vyd. Praha : Linde, 2002. 703 s. ISBN 80-7201-322-X.

- výkon rozhodnutí postihuje věci, které jsou z něho podle zvláštních ustanovení občanského soudního řádu vyloučeny,
- průběh výkonu rozhodnutí ukazuje, že výtěžek, kterého jím bude dosaženo, nepostačí ani ke krytí jeho nákladů,
- bylo pravomocně rozhodnuto, že výkon rozhodnutí postihuje věc k níž má někdo právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí,
- po vydání rozhodnutí zaniklo právo jím přiznané, bylo-li právo přiznáno rozsudkem pro zmeškání, bude výkon rozhodnutí zastaven i tehdy, jestliže právo zaniklo před vydáním tohoto rozsudku,
- výkon rozhodnutí byl soudem prohlášen za nepřipustný, protože je tu jiný důvod, pro který rozhodnutí nelze vykonat.¹

Nařízení výkonu rozhodnutí podle § 268 občanského soudního řádu zastaví soud na návrh účastníku nebo i bez návrhu. Zastavení výkonu rozhodnutí připadá v úvahu ještě v jednom případě (§ 290 občanského soudního řádu), a to když kdy po nařízení výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy povinný po dobu jednoho roku nepobírá mzdu vůbec nebo alespoň v takové výši, aby z ní mohly být prováděny srážky. V tomto případě soud zastaví řízení na návrh povinného nebo plátce mzdy.²

3.4 Exekuce na peněžitá plnění podle exekučního řádu

Exekucí na peněžitá plnění podle exekučního řádu je exekuční činnost soudního exekutora podle zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „exekuční řád“), tedy nucený výkon exekučních titulů a další související činnosti upravené citovaným zákonem.³

Exekutorem může být podle citovaného zákona jmenován ministrem spravedlnosti bezúhonný občan České republiky s úplným vysokoškolským vzděláním, získaným na

¹ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

² BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk. *Občanský soudní řád : komentář*. 7. vyd. Praha : C.H.Beck, 2006. 2 sv. (1042, 1046 s.). ISBN 80-7179-378-7.

³ Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů

právnícké fakultě se sídlem v České republice, vykonal tříletou exekutorskou praxi a složil exekutorskou zkoušku. Exekuční činnost může vykonávat pouze po složení předepsaného slibu do rukou ministra spravedlnosti a po uzavření smlouvy o pojištění odpovědnosti za škodu, která by mohla vzniknout v souvislosti s výkonem této činnosti.² Formálně lze jeho postavení při výkonu exekuční činnosti přirovnat postavení notáře jako soudního komisaře v dědickém řízení, faktickými prvky pak k výkonu advokacie.¹ Exekutor vykonává exekuční činnost nezávisle a za úplatu. Při jejím výkonu je vázán jen Ústavou České republiky, zákony, jinými právními předpisy a rozhodnutími soudu vydanými v řízení o výkonu rozhodnutí a exekučním řízení. Exekutor má při výkonu exekuční činnosti postavení veřejného činitele.²

Nestanoví-li exekuční řád jinak, je exekutor oprávněn vykonat všechny úkony, které občanský soudní řád a další právní předpisy svěřují při provedení výkonu rozhodnutí soudu, soudci, vykonavateli, nebo jinému zaměstnanci soudu. Úkony exekutora jsou považovány za úkon soudu a jeho rozhodnutí je postaveno na úroveň soudu prvního stupně (okresního soudu).²

3.4.1 Zahájení exekuce

Exekuci lze nařídit pouze na návrh oprávněného. Podle § 44 exekučního řádu podá návrh oprávněný jím vybranému soudnímu exekutorovi, který nejpozději do 15 dnů požádá soud o udělení pověření k provedení exekuce. Soud poté usnesením nařídí exekuci a jejím provedením pověří exekutora ve lhůtě 15 dnů, přičemž nestanoví jakým způsobem má být exekuce provedena. Usnesení se doručí exekutorovi, oprávněnému, povinnému a orgánu, který je podle zvláštních právních předpisů pověřen vedením evidence zástavních práv k movitým věcem, evidence majitelů a držitelů motorových vozidel a centrální evidence exekucí, orgánům pověřeným vedením evidence (rejstříků) právnických osob, Středisku cenných papírů, osobě, která je podle zvláštního právního předpisu pověřena vedením

¹ GROSSOVÁ, MARIE. *Exekuce na peněžitě plnění v současné právní praxi*. 4. aktualiz. a dopl. vyd. Praha : Linde, 2002. 703 s. ISBN 80-7201-322-X.

² TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vyd. Praha : C.H.Beck, 2006. 852 s. ISBN 80-7179-489-9.

ústřední evidenci hospodářských zvířat a zvěře ve farmovém chovu, a katastrálnímu úřadu, v obvodu jehož územní působnosti se nachází sídlo soudu, který exekuci nařídil.¹

Významným ustanovením § 44 exekučního řádu je odst. 7, kde se uvádí, že po doručení usnesení o nařízení exekuce nesmí povinný nakládat se svým majetkem včetně nemovitostí a majetku patřícího do společného jmění manželů, vyjma běžné obchodní činnosti, uspokojování základních životních potřeb, udržování a správa majetku. Právní úkon, kterým porušil tuto povinnost, je neplatný. Z pohledu rychlosti a hospodárnosti řízení má svůj význam odst. 10, který sice připouští podání odvolání proti usnesení o nařízení exekuce, ale v odvolání nelze namítat jiné skutečnosti než ty, jež jsou rozhodné pro nařízení exekuce; k ostatním soud nepřihlédne a nařízení exekuce potvrdí.¹

3.4.2 Způsoby výkonu exekuce

Exekuce lze provést jen způsoby uvedenými v exekučním řádu. Je zde však významný rozdíl v tom, že soudní exekutor, na rozdíl od soudu v řízení občanskoprávním, může podle § 58 exekučního řádu provést exekuci v jednom exekučním řízení více způsoby, popřípadě i všemi zákonem stanovenými způsoby, a to současně nebo postupně! Exekuci ukládající zaplacení peněžité částky lze podle § 59 daňového řádu provést:

- srážkami ze mzdy a jiných příjmů,
- příkázáním pohledávky,
- prodejem movitých věcí a nemovitostí
- prodejem podniku²

Z jmenovitého výčtu přípustných způsobů provedení exekuce tedy jednoznačně vyplývá, že soudní exekutor není oprávněn nařídit exekuci zřízením soudcovského zástavního práva.

Pro účinnou volbu exekučního přestřelku má soudní exekutor významná oprávnění vyplývající z ustanovení § 33 a § 34 daňového řádu o součinnosti třetích osob. Citovanými

¹ Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů

² NOVOTNÝ, Pavel. *Exekuční řád : praktická příručka pro věřitele*. 1. vyd. Praha : GRADA, 2001. 160 s. ISBN 80-247-0111-1.

ustanoveními vyjmenované subjekty jsou povinny na žádost soudního exekutora poskytnout bezplatně součinnost bez zbytečného odkladu; nesplní-li tuto povinnost, odpovídají oprávněnému a exekutorovi za vzniklou škodu. Na návrh soudního exekutora může být těmto osobám za nesplnění povinností uložena soudem pořádková pokuta.¹ Třetími osobami, které na písemnou žádost soudního exekutora povinně sdělí údaje potřebné k provedení exekuce, jsou např:

- soudy, orgány státní správy a samosprávy, notáři, právnické a fyzické osoby – sdělují údaje o majetku povinného, které jsou jim známy z jejich úřední činnosti,
- orgány státní správy, samosprávy a právnické osoby, které z úřední moci jsou zvláštním právním předpisem pověřeny k vedení evidence osob a jejich majetku (Katastrální úřad, Finanční úřad, Středisko cenných papírů,...) - sdělují údaje potřebné k provedení exekuce,
- banky a jiné peněžní ústavy, investiční společnosti, penzijní fondy, notáři, advokáti, fyzické i právnické osoby, které jsou – sdělují čísla bankovních účtů a údaje o jejich stavu a změnách a údaje o majetku, věcech, listinách, cenných papírech jimi spravovaných či u nich pro povinného uschovaných,
- pošta – sděluje údaje potřebné k provedení exekuce, jakými je např. totožnost osob, které si pronajímají poštovní přihrádky nebo jiná doručovací místa, a další.²

Dalšími osobami, které může soudní exekutor ve smyslu ustanovení § 33 a § 34 daňového řádu jsou provozovatelé telekomunikačních služeb, pojišťovny, vydavatelé tisku, dopravci a zasilatelé. Podle stejného ustanovení je Policie České republiky povinna poskytnout při výkonu exekuční činnosti na jeho žádost ochranu a součinnost.¹

Z uvedeného přehledu osob povinných k součinnosti je patrné, jak rozsáhlá oprávnění svědčí soudním exekutorům pro výkon jejich činnosti.

V této souvislosti je dalším oprávněním soudního exekutora možnost nahlédnout do soudního spisu o prohlášení majetku povinného nebo soudu navrhnout, aby předvolal povinného a vyzval ho k prohlášení o svém majetku (§ 260a – § 260h občanského

¹ TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vyd. Praha : C.H.Beck, 2006. 852 s. ISBN 80-7179-489-9.

² Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů

soudního řádu), které však prakticky valného významu nemá, byť v případě zatajení či zkrácení majetku povinným je na místě hrozba trestního postihu.¹

3.4.3 Průběh exekuce

Soudní exekutor na základě zjištění získaných ze soudního spisu, součinností třetích osob, popřípadě informací oprávněného, zvolí způsob provedení exekuce a vydá exekuční příkaz stran majetku, který jím má být postižen. Příkaz má účinky nařízení výkonu rozhodnutí podle občanského soudního řádu, který se použije k výkonu exekuce subsidiárně k exekučnímu řádu.¹

Podle § 47 exekučního řádu není proti exekučnímu příkazu přípustný opravný prostředek. Majetek, který je postižen exekučním příkazem, nesmí povinný převést na jiného, zatížit ho nebo s ním jinak nakládat, takový úkon by byl jinak neplatný.² To ustanovení je velmi efektivní, za prvé z důvodu časové úspory, kdy exekuční příkaz podle exekučního řádu nabývá právní moci okamžikem jeho doručení povinnému a za druhé odpadá případné zdlouhavé řízení před soudem ohledně určení neplatnosti zcizovacího úkonu povinného po doručení exekučního příkazu, tzv. odpůrcí žaloba podle § 42a zákona č. 40/1964 Sb., Občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů.

3.4.4 Náklady řízení

Podle § 87 exekučního řádu se sestávají náklady exekuce z odměny exekutora, náhrady hotových výdajů, náhrady za ztrátu času při provádění exekuce, náhrady za doručení písemností, a je-li exekutor plátcem daně z přidané hodnoty, rovněž příslušná daň z přidané hodnoty a dále náhrada účelně vynaložených nákladů oprávněného k vymáhání nároku. Náklady exekuce i náklad oprávněného hradí povinný a exekutor je vymáhá některým ze způsobů určeným k provedení exekuce ukládajícím zaplacení peněžité částky.¹

¹ NOVOTNÝ, Pavel. *Exekuční řád : praktická příručka pro věřitele*. 1. vyd. Praha : GRADA, 2001. 160 s. ISBN 80-247-0111-1.

² Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů

Ustanovení § 89 exekučního řádu dále stanoví, že dojde-li k zastavení exekuce (§ 268 a § 290 občanského soudního řádu), může soud uložit oprávněnému, aby nahradil náklady exekuce.¹

Toto ustanovení exekučního řádu nese s sebou pro oprávněné nemilé úskalí, které se v praxi může projevit tak, že pokud bude exekuce zastavena, protože její průběh ukazuje, že výtěžek, kterého jím bude dosaženo, nepostačí ani ke krytí jeho nákladů (§ 268 odst. 1 písm. e) občanského soudního řádu, tak zřejmě nedojde k úhradě jeho pohledávky, ale nadto bude hradit exekutorovi jeho odměnu. K zamezení takového nemilého „překvapení“ je třeba zodpovědný přístup na straně oprávněného (obce) i exekutora a od vymáhání zjevně nevysožitelného raději upustit, parafrázujeme-li přísloví: „*Kde nic není, ani exekutor nic nebere*“.

3.4.5 Odklad exekuce

Podle § 35 exekučního řádu nelze exekuční řízení přerušit, neodloží-li exekuci na návrh povinného soud podle § 266 občanského soudního řádu a jen po tuto dobu. Jedná se o takový případ, kdy se povinný bez své viny ocitne přechodně v takovém postavení, že by neprodlený výkon rozhodnutí mohl mít na něho nebo pro příslušníky jeho rodiny zvláště nepříznivé následky a současně oprávněný by nebyl odkladem výkonu rozhodnutí vážně poškozen.¹

3.4.6 Zastavení exekuce

O zastavení exekuce vedené exekutorem rozhodne výlučně soud podle § 268 a § 290 občanského soudního řádu, jak je popsáno v kapitole 3.4.7 Zastavení výkonu rozhodnutí. Mimo uvedené může soud exekuci zastavit na návrh exekutora (§ 55 exekučního řádu), jestliže oprávněný nesložil ve lhůtě určené exekutorem přiměřenou zálohu na náklady exekuce.¹

3.5 Exekuce na peněžitá plnění v daňovém řízení

Podle zákona o správě daní a poplatků postupují správci daně, kterými jsou územní finanční orgány (finanční úřady a finanční ředitelství), Ministerstvo financí, orgány Celní

¹ NOVOTNÝ, Pavel. *Exekuční řád : praktická příručka pro věřitele*. 1. vyd. Praha : GRADA, 2001. 160 s. ISBN 80-247-0111-1.

správy České republiky, jiné státní orgány a v neposlední řadě orgány obcí, které jsou věcně příslušné ke správě daní. Pod legislativní zkratku daně jsou zahrnuty i předmětné sankce ukládané orgány obcí.¹ V případě obce vychází její zmocnění pro správu daní z § 147 odst. 3 zákona obcí.² Podle zákona o správě daní a poplatků mají povinnost postupovat nejen správci daně, ale i daňový dlužníci a třetí osoby, jak je definuje zákon o správě daní a poplatků. Správce daně vymáhá daňové nedoplatky daňovou exekucí podle zákona o správě daní a poplatků. Tento zákon však neobsahuje podrobnou úpravu a postup při provádění exekučního řízení. Stanoví pouze základní podmínky pro zahájení exekučního řízení a způsoby možného výkonu rozhodnutí. Pro daňovou exekuci je používán v první řadě speciální ustanovení o vymáhání daňových nedoplatků uvedené v § 73 a následujících zákona o správě daní a poplatků, a dále pak obecná ustanovení občanského soudního řádu, který se podle § 73 odstavce 7 zákona o správě daní a poplatků použije přiměřeně. Přiměřené použití znamená, že speciální úprava obsažená v zákoně o správě daní a poplatků má absolutní přednost, a šestá část občanského soudního řádu se použije až následně. Přiměřenost použití ustanovení o exekuci podle občanského soudního řádu v řízení podle zákona o správě daní a poplatků lze vyložit jako povinnost v plném rozsahu:

- nestanoví-li zvláštní zákon (*lex specialiti*) výslovně něco jiného,
- úpravy terminologie a postupy vyplývající ze speciální úpravy,
- s přihlédnutím k jinému postavení správce daně mezi státními orgány oproti soudu, tak jak toto postavení vyplývá z právních předpisů,
- s přihlédnutím k jinému procesnímu postavení správce daně v daňové exekuci, kdy tento orgán je současně orgánem vykonávajícím a oprávněným.

Přiměřené použití občanského soudního řádu v daňové exekuci lze s přihlédnutím k základním zásadám daňového řízení.³

¹ KOBÍK, Jaroslav. *Správa daní a poplatků s komentářem*. 5. aktualiz. vyd. Olomouc : ANAG, 2007. 800 s. ISBN 978-80-7263-375-3.

² Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

³ GROSSOVÁ, MARIE. *Exekuce na peněžitě plnění v současné právní praxi*. 4. aktualiz. a dopl. vyd. Praha : Linde, 2002. 703 s. ISBN 80-7201-322-X.

3.5.1 Daňový dlužník

Daňový dlužník je každý, kdo neuhradil splatný daňový nedoplatek. Podmínkou pro vymáhání nedoplatku je nečinnost dlužníka, kdy vedle existence exekučního titulu dlužník splatný nedoplatek neuhradil a ani neučinil žádný úkon vůči správci daně, který by směřoval k splnění jeho platební povinnosti, jako je žádost povolení splátek, posečkání, popřípadě prominutí nedoplatku.¹

3.5.2 Exekuční titul

Věcnou podmínkou pro vymáhání nedoplatku je existence exekučního titulu. Zákon o správě daní a poplatku zná tyto:

- vykonatelný výkaz nedoplatků sestavovaný z údajů evidence daní
- vykonatelné rozhodnutí, jímž se ukládá peněžité plnění
- splatná částka zálohy na daň

Splatná částka zálohy na daň v souvislosti s pokutami ukládanými orgány obcí samozřejmě nepřipadá v úvahu.¹

3.5.3 Zahájení daňové exekuce

Daňovou exekuci provádí vždy ten správce daně, u něhož má dlužník evidován nedoplatek. Je-li prováděna daňová exekuce, má správce daně vyjímečnou pozici, a to jak oprávněného, tak i pozici státního orgánu, který tuto exekuci provádí.² Daňová exekuce může podle § 73 zákona o správě daní a poplatků být zahájena vydáním výzvy k zaplacení nedoplatku v náhradní lhůtě, kde se dlužník upozorní, že po uplynutí této lhůty k zaplacení bude přikročeno bez dalšího k vymáhání nedoplatku. Proti takové výzvě je přípustné odvolání, a to do 15 dnů ode dne jejího doručení. Odvolání však nemá odkladný účinek a nelze v něm napadat výši stanovené platební povinnosti, protože to měl dlužník namítat již při stanovení platební povinnosti samotné. Správce daně je ale oprávněn zahájit daňovou exekuci i bez výzvy, a to v odůvodněných případech, pokud hrozí nebezpečí, že účel vymáhání bude zmařen. V takovém případě přistoupí k vymáhání daňového nedoplatku

¹ Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů

² KINDL, M., TELECKÝ, D., VÁLKOVÁ, H. Zákon o správě daní a poplatků : Komentář, 1. vydání. Praha : C.H.Beck, 2002, 506 s., ISBN 80-7179-651-4

neprodleně. K tomuto postupu by se měl správce daně uchýlovat pouze ve výjimečných a odůvodněných případech.¹

Před zahájením daňové exekuce má správce daně právo i povinnost zjistit informace o majetkových poměrech daňového dlužníka a na základě toho provést daňovou exekuci. Činnost správce daně před zahájením daňové exekuce je v zásadě dvojí, podle toho zda je vykonávána v přímé součinnosti s daňovým dlužníkem, nebo bez této součinnosti.

V přímé součinnosti s daňovým dlužníkem projednání v ústním jednání. O ústním jednání v daňovém řízení sepíše správce daně protokol podle § 12 zákona o správě daní a poplatků, který je veřejnou listinou ve smyslu § 134 občanského soudního řádu.¹ V rámci protokolu správce daně může preventivně působit, aby dlužník dobrovolně uhradil a současně může zjistit informace o majetkových poměrech daňového dlužníka.

V této souvislosti je nutné také zdůraznit oprávnění správce daně zakotvené v ustanovení § 29 zákona o správě daní a poplatků, předvolat, popřípadě předvést příslušnými orgány Policie ČR, obecní policie, osobu, jejíž účast v daňovém řízení je nutná.¹

Bez přímé součinnosti s daňovým dlužníkem je správce daně povinen provádět vyhledávací činnost podle § 36 zákona o správě daní a poplatků, tedy ověřovat úplnost evidence či registrace daňových subjektů a zjišťovat všechny údaje týkající se jejich příjmů, majetkových poměrů a dalších skutečností rozhodných pro správné a úplné vyměření a vymáhání daně. Správce daně je oprávněn zjišťovat informace o majetkových poměrech daňových dlužníků prostřednictvím výzev k součinnosti třetím osobám podle § 34 zákona o správě daní a poplatků:

Při vymáhání oslovují správci daně nejčastěji:

- státní orgány a orgány územních samosprávných celků - vedou evidenci osob nebo jejich majetku (Katastrální úřad, Vězeňská služba, atd.)
- zdravotní pojišťovny – poskytují seznam plátců pojistného (údaje o zaměstnavateli dlužníka)
- banky a spořitelny a úvěrní družstva – poskytují údaje o číslech účtů, zůstatcích a pohybech na účtu

¹ KOBÍK, Jaroslav. *Správa daní a poplatků s komentářem*. 5. aktualiz. vyd. Olomouc : ANAG, 2007. 800 s. ISBN 978-80-7263-375-3.

V součinnosti, nebo i bez součinnosti s daňovým dlužníkem provádějí správci daně místní šetření podle § 15 zákona o správě daní a poplatků, jak u subjektu daně, tak i u jiných osob. V rámci místního šetření má v době přiměřené předmětu řízení, zejména v době provozu, právo na přístup do každé provozní budovy, místnosti a místa, včetně dopravních prostředků a přepravních obalů, k účetním písemnostem, záznamům a informacím na technických nosičích dat v rozsahu nezbytně nutném pro dosažení účelu. Daňový subjekt a třetí osoby jsou povinny poskytnout pracovníku správce daně všechny přiměřené prostředky a pomoc potřebnou k účinnému provedení místního šetření, zejména mu podat potřebná vysvětlení. Přínosem pro předmět řízení v rámci místního šetření jsou jednak svědci, a také osoby přezvědčné, čím je každý, kdo má znalosti o povšechných poměrech určitého daňového subjektu.

Zejména u malých částek má v praxi místní šetření prováděné v místě bydliště neopomenutelný význam. Při jeho výkonu jsou získávány informace o majetkových poměrech daňového dlužníka, které se dosud nepodařilo zjistit například prostřednictvím výzev k součinnosti. Současně přítomnost pracovníků správce daně na prahu dlužníkových dveří působí kladně na dobrovolné uhrazení nedoplatku daňovým dlužníkem.

3.5.4 Způsoby výkonu daňové exekuce

Daňová exekuce se provádí vydáním exekučního příkazu na:

- příkázání pohledávky na peněžní prostředky daňových dlužníků na účtech vedených u bank a spořitelních a úvěrních družstev nebo jiné pohledávky,
- srážku ze mzdy, jiné odměny za závislou činnost nebo náhrady za pracovní příjem, důchody, sociální a nemocenské dávky, stipendia apod.,
- prodej movitých věcí,
- prodej nemovitostí.¹

Exekuční příkaz je rozhodnutím v daňovém řízení, který se doručuje daňovému dlužníkovi a dalším zúčastněným osobám, kterým jsou exekučním příkazem ukládány povinnosti. Všechny tyto osoby mohou proti němu podat námitku, a to do patnácti dnů ode dne, kdy se o úkonu dozvěděly. Námitka se podává písemně nebo ústně do protokolu. Podaná

¹ Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů

námitka nemá odkladný účinek pro samotné řízení. Podanou námitku posuzuje správce daně, který úkon provedl. O námitce správce daně rozhodne a své rozhodnutí odůvodní. Proti rozhodnutí o námitce není odvolání přípustné. V případě, že byla exekuce zahájena bez výzvy (v případech, kdy hrozí nebezpečí, že účel exekuce bude zmařen, nepřistoupí-li se k vymáhání neprodleně), je proti exekučnímu příkazu připuštěno odvolání.¹

Přikázáním pohledávky mohou být exekucí postiženy všechny pohledávky dlužníka vůči třetím osobám, jejichž druh plnění je určen v penězích, pokud nejde o pohledávky, které nepodléhají exekuci podle § 317 občanského soudního řádu. Přitom není rozhodující, zda v době nařízení exekuce je pohledávka splatná či nikoli. K tomu je třeba dodat, že při nařízení exekuce přikázáním jiné pohledávky se nezjišťuje, zda přikázaná pohledávka skutečně existuje a v jaké přesné výši.²

3.5.5 Odklad výkonu rozhodnutí

Výkon rozhodnutí může být odložen, žádá-li daňový dlužník:

- o splátky,
- o posečkání daně,
- o pominutí daňového nedoplatku,
- i bez žádosti, šetří-li se skutečnosti rozhodné pro částečné nebo úplné zrušení výkonu rozhodnutí.¹

Jiné důvody nemohou být v daňové exekuci uplatněny. Pokud správce daně žádosti daňového dlužníka vyhoví a povolí odklad, již provedené úkony zůstanou zachovány. Správce daně vyčká v případě některého z důvodů odložení do uplynutí lhůty, jež jím byla stanovena, jinak řečeno do doby pominutí důvodů k odložení daňové exekuce a následně rozhodne o pokračování daňové exekuce nebo v případě, že je nedoplatek uhrazen, správce daně zastaví řízení protože odpadl důvod řízení.³

¹ GROSSOVÁ, MARIE. *Exekuce na peněžité plnění v současné právní praxi*. 4. aktualiz. a dopl. vyd. Praha : Linde, 2002. 703 s. ISBN 80-7201-322-X.

² Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů

³ KOBÍK, Jaroslav. *Správa daní a poplatků s komentářem*. 5. aktualiz. vyd. Olomouc : ANAG, 2007. 800 s. ISBN 978-80-7263-375-3.

3.5.6 Exekuční náklady

Exekuční náklady hradí daňový dlužník, pokud nebyla exekuce provedena neoprávněně. Náhrada exekučních nákladů záleží jednak v náhradě exekučních nákladů za výkon zabavení a za výkon prodeje, jednak v náhradě hotových výdajů správce daně.¹

Náhrada nákladů za výkon zabavení činí 2 % vymáhaného nedoplatku, nejméně však 200 Kč. Tato náhrada se počítá z částky daňového nedoplatku zaokrouhleného na celé stokoruny dolů. Bude-li pro tentýž daňový nedoplatek vykonáno zabavení několika samostatnými úkony nebo bude-li zabavení opakováno, náhrada nákladů za výkon zabavení téhož nedoplatku se počítá pouze jednou. Daňový dlužník je povinen k úhradě exekučních nákladů u výkonu zabavení vždy jakmile k výkonu pověřený pracovník správce daně nebo soudu oznámil dlužníku nebo jeho zástupci příčinu svého příchodu a sepsal úvodní větu soupisu věcí nebo jakmile byl odeslán exekuční příkaz.¹

K úhradě exekučních nákladů za výkon prodeje, která činí 2 % vymáhaného nedoplatku zaokrouhleného na celé stokoruny dolů, nejméně však 200 Kč, je dlužník povinen tehdy, jestliže došlo k zahájení dražby a byla sepsána úvodní věta protokolu.¹

Zákon o správě daní a poplatků ukládá daňovému dlužníkovi povinnost uhradit taktéž vedle exekučních nákladů za výkon zabavení a za výkon prodeje i hotové výdaje, které vznikají správci daně v souvislosti s výkonem rozhodnutí daňovou exekucí prodejem movitých věcí nebo nemovitostí. V praxi mají tyto výdaje nejčastěji podobu znalečného vyplaceného soudnímu znalci za odhad sepsaných věcí, dále např. skladné při úschově zabavených věcí, náklady spojené s převozem zabavených věcí, apod. Těmito náklady však nejsou režijní náklady správce daně. Hotové výdaje je daňový dlužník povinen uhradit i za situace, kdy byl ještě před provedením dražby daňový dluh uhrazen. Je-li však exekuce správcem daně provedena neoprávněně, nese tyto náklady sám správce daně.²

3.5.7 Zastavení daňové exekuce

Pro zastavení daňové exekuce, stejně jako pro její výkon, se použije prvořadě zákon o správě daní a poplatků, konkrétně ustanovení § 27 tohoto zákona. V případech, které

¹ Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů

² KOBÍK, Jaroslav. *Správa daní a poplatků s komentářem*. 5. aktualiz. vyd. Olomouc : ANAG, 2007. 800 s. ISBN 978-80-7263-375-3.

neupravuje citované ustanovení, použije se přiměřeně i ustanovení § 268 občanského soudního řádu.¹

3.5.8 Odpovědnost správce daně v souvislosti daňovou exekucí

Na závěr této kapitoly je třeba zdůraznit, že s výkonem daňová exekuce je spojena odpovědnost správního orgánu za její zákonný průběh a za případnou škodu, která by porušením zákona dlužníkovi vznikla.

V prvním případě se jedná o úrok (§ 73 odst. 10 zákona o správě daní a poplatků), který vyplatí správce daně dlužníkovi za neoprávněně vymožené částky v podobě úroku ve dvojnásobné výši repo sazby stanovené Českou národní bankou, zvýšené o čtrnáct procentních bodů, platné pro první den příslušného kalendářního pololetí.¹ Tato situace může v praxi nastat například pokud dlužník provede částečnou úhradu na svůj dluh a následně dojde k srážce vymáhané částky z účtu dlužníka. V takovém případě je správce daně povinen podle § 64 odst. 6 zákona o správě daní a poplatků přeplatek vrátit dlužníkovi bez jeho žádosti. Vrátí-li správce daně jím zaviněný přeplatek po této lhůtě je povinen zaplatit dlužníkovi výše uvedený úrok.

V druhém případě se jedná o možný případ kdy byla v důsledku neoprávněného vymáhání nebo zrušené daňové exekuce způsobena škoda. Pro řešení její náhrady se postupuje podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona ČNR č.358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti, v platném znění. Na rozdíl od finančních úřadů, kde odpovědnost nese Ministerstvo financí, jako ústřední orgán státní správy pro oblast správy a výkonu správy daní, je v případě škody vzniklé v rámci činnosti orgánu územní samosprávy (obce) odpovědná obec samotná!²

¹ Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů

² ŠROTÝŘ, Josef. Stavební spojení, důsledky daňové exekuce a řízení o náhradě škody . *UNES*. 5.2.2007, roč. 2007, 1, s. 26.

3.6 Exekuce na peněžitá plnění v daňovém řízení prostřednictvím obecného správce daně

Obecný správce daně je podle § 106 správního řádu exekučním správním orgánem, který na žádost provede správní exekuci na peněžitá plnění v případě, že exekučním správním orgánem není sám správní orgán, který vydal rozhodnutí, jímž se ukládá peněžitá plnění a nebo v případě, že je o vymožení požádán obecním úřadem.¹

Obecný správce daně provádí exekuci na peněžitá plnění na žádost správního úřadu a je věcně příslušný k správě placení platební povinnosti jako správce daně. Proto je činnost obecného správce daně při vymáhání peněžitých plnění zcela stejná jak bylo uvedeno v předchozí kapitole o exekuci v daňovém řízení.

Kompetence k vybrání a vymáhání sankčních plateb v dělené správě, tj. v případech, kdy platební povinnost ukládá orgán veřejné správy nepověřený současně jejím vybráním, je podle zákona č. 185/2004 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů, v působnosti celních úřadů.² Z uvedeného lze dovodit a konstatovat, že se obecným správcem daně podle § 106 správního řádu rozumí místně a věcně příslušný celní úřad.³

Jako výtku Ministerstvu financí jako ústřednímu orgánu státní správy pro oblast správy a výkonu správy daní (§ 1, § 20 až § 28a zákona č. 2/1969 Sb. České národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR, ve znění pozdějších předpisů) a krajským úřadům jako orgánům vykonávající v oblasti přenesené působnosti obce metodickou a odbornou pomoc (§ 61 zákona o obcích) je nutno uvést, že bohužel nejsou žádným normativním aktem upřesněny formální a obsahové náležitosti žádostí obce o provedení exekucí prostřednictvím obecného správce daně. Obecně lze říci, že obec při podání žádosti o provedení exekuce celnímu úřadu bude postupovat jako při dožádání podle ustanovení § 5 a souvisejících ustanovení zákona o správě daní a poplatků, dále lze též odkázat a § 13 (dožádání) a § 37 (podání) správního řádu.³

¹ Zákon č. 500/2004, správní řád, ve znění pozdějších předpisů

² Zákona č. 185/2004 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů

³ ŠROTÝŘ, Josef. K novému správnímu řádu. *Právo pro podnikání a zaměstnání*. 10.8.2006, roč. 2006, 7-8, s. 21.

Otázkou další diskuse je, zda bude obecný správce daně po dožádání obcí postupovat v praxi podle § 5 zákona o správě daní a poplatků nebo podle § 13 správního řádu. Ustanovení § 13 správního řádu totiž stanoví, že dožádaný orgán provede úkon bez zbytečného odkladu a pokud nelze úkon provést bezodkladně, učiní tak ve lhůtě 30 dnů ode dne doručení dožádání. V případě, že dožádaný orgán nemůže tuto lhůtu dodržet, může jemu nadřízený orgán na jeho návrh lhůtu prodloužit o dobu nezbytně nutnou.¹ Ustanovení § 5 zákona o správě daní a poplatků žádnou lhůtu pro vyřízení dožádání nestanoví. Dle mého názoru však v obou případech je stanovení lhůty pro vymáhání obecným správcem daně složité. Praktické zkušenosti s vymáháním sankcí ukládaných orgány obcí prostřednictvím obecného správce daně nejsou téměř žádné a dovolím si tvrdit, že mnoho dosud nepopsaných problémů teprve vyvstane.

¹ Zákon č. 500/2004, správní řád, ve znění pozdějších předpisů

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 SPRÁVNÍ EXEKUCE NA PENĚŽITÁ PLNĚNÍ V PRAXI

Správní exekuci na peněžitá plnění je možné realizovat v občanskoprávním řízení, které provádí soud, v exekučním řízení prováděném soudním exekutorem a konečně v daňovém řízení, kde vymáhá sám správní orgán, popřípadě může požádat o vymáhání obecného správce daně.¹

Každý z uvedených typů řízení má své konkrétní výhody a nevýhody pro oprávněného, v našem případě obce. V dalším textu se tedy soustředíme na porovnání jednotlivých typů řízení, jejich přínosů, nákladů a případných rizik. Na jednoduchém případě vymáhání pohledávky příkázáním pohledávky z bankovního účtu povinného (dlužníka) jsou zobrazeny pro každý typ řízení jednotlivé složky vymáhané částky a dále pak rozebrány další aspekty řízení.

4.1 Exekuce v občanskoprávním řízení

Tabulka 1. – Příklad exekuce v občanskoprávním řízení

Pokuta	1 000 Kč
Náklady správního řízení	1 000 Kč
<hr/>	
Pohledávka správního orgánu celkem	2 000 Kč
Soudní poplatky - nařízení výkonu rozhodnutí	300 Kč
Soudní poplatky - pomoc soudu před nařízením výkonu rozhodnutí	200 Kč
<hr/>	
Náklady exekuce celkem	500 Kč
<hr/>	
Vymáhaná částka celkem	2 500 Kč

Pro obec má exekuce v režimu občanskoprávního řízení několik výhod. Jako první můžeme uvést nízké mzdové a režijní náklady. Byť bude vždy existovat související agenda a administrativní náklady, nemusí obec pro tento způsob exekuce vytvářet odborné personální a technické zajištění. Obec je osvobozena placení správního poplatku za návrh soudu na nařízení výkonu rozhodnutí, náklady řízení hradí dlužník.² Návrh soudu na nařízení výkonu rozhodnutí pokut ukládaných orgány obcí není složitým podáním, které jistě dokáže zpracovat běžná administrativní síla. Další řízení je pak plně zajišťováno

¹ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

² Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

příslušným soudem, který disponuje k provedení exekuce zejména odborným aparátem, tj. specializovanými soudci, soudními úředníky a vykonavateli. Je třeba také podotknout, že soud pro zajištění nerušeného provedení výkonu rozhodnutí využívá součinnosti justiční stráže.¹

Podstatnou výhodou vymáhání prostřednictvím soudu je, že obec tím nenese odpovědnost za průběh a výsledek exekuce, resp. za případnou škodu způsobenou nesprávným úředním postupem.² Stejně tak odpadá případná sankce pro obec za neoprávněně vypořádané částky, v podobě úroku ve dvojnásobně vyšší repo sazby stanovené Českou národní bankou, zvýšené o čtrnáct procentních bodů, platné pro první den příslušného kalendářního pololetí.³

Nevýhodou jsou nároky na formální stránku administrativního zpracování návrhů podávaných soudům a s tím související časová náročnost tohoto režimu. Otázkou diskuse je rychlost realizace exekuce soudem, která se jistě liší případ od případu, soud od soudu. Fakticky účinnost určitě snižuje nemožnost nařídit v občanskoprávním řízení exekuci více způsoby. Praxe ukazuje, že v porovnání se soudními exekutory jsou soudy pomalejší. Bez další diskuse lze bez pochyby říci, že na této skutečnosti má jistě zásluhu finanční zainteresovanost soudních exekutorů na kladném výsledku řízení, tj. vymožení vymáhaných nedoplatků. Doba trvání řízení je sama o sobě asi nejčastějším argumentem, proč obce nevyužívají tohoto režimu pro vymožení svých pohledávek.⁴

Souhrn kladů a záporů občanskoprávního řízení

- + Nižší mzdové a režijní náklady obce
- + Materiální a personální předpoklady soudu pro provedení exekuce
- + Obec nenese odpovědnost za průběh exekuce

¹ Vyhláška č. 37/1992., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů

² Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů

³ Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů

⁴ Rozhovor s Markétou Kočendovou, referent, právní odbor, Městský úřad Uherské Hradiště

- Administrativní nároky pro obec
- Zdlouhavé a nepružné oproti ostatním druhům řízení
- Výkon rozhodnutí nelze nařídit více způsoby současně
- Nedostatečná zainteresovanost soudu na výsledku řízení

4.2 Exekuce podle exekučního řádu

Tabulka 2. – Příklad exekuce podle exekučního řádu

Pokuta	1 000 Kč
Náklady správního řízení	1 000 Kč
Pohledávka správního orgánu celkem	2 000 Kč
Odměna exekutora + 19% DPH	3 570 Kč
Náklady exekuce + 19 % DPH	6 366 Kč
Náklady exekuce celkem	9 936 Kč
Vymáhaná částka celkem	11 936 Kč

Jak vyplývá z požadavků kladených na osobu soudního exekutora, které stanoví exekuční řád, je taková osoba nanejvýš povolána k výkonu exekuce, pro její odbornou připravenost a specializaci pro výkon exekuční činnosti. K tomu má soudní exekutor zpravidla i další předpoklady, zejména personální, ale i technické zajištění.

Dalším faktem svědčícím pro výběr soudního exekutora při vymáhání všech pohledávek obecně je finanční zainteresovanost soudního exekutora na rychlém a úspěšném ukončení exekuce, protože svou činnost vykonává nezávisle a za úplatu.¹

Pro rychlé a účinné provedení exekuce soudním exekutorem hovoří také fakt, že soudní exekutor může, na rozdíl od soudu, provést exekuci více způsoby, popřípadě i všemi zákonnými způsoby současně, nebo postupně.¹ V praxi tedy může přistoupit k postižení i

¹ Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů

několik bankovních účtů současně, tak aby byl vymáhaný nedoplatek uhrazen jednorázově a nečeká, zda se na jediném účtu vymáhaná částka postupně nashromáždí.¹

Další skutečností urychlující exekuční činnost jsou některá ustanovení exekučního řádu. Například nepřípustnost opravného prostředku proti exekučnímu příkazu, čímž odpadají případné obstrukce ze strany povinného v této fázi řízení. Dalším pozitivem s pohledu oprávněného je zákaz povinnému, převádět, zatížit či jinak nakládat s majetkem postiženým exekučním příkazem, s tím, že takový úkon povinného je neplatný. Tímto opět odpadají případné soudní „tahanice“ a další náklady oprávněného v důsledku žalob jeho na určení neplatnosti zcizovacího právního úkonu povinného.² V praxi dlužníci často převádí svůj majetek na spřízněné osoby, aby tak odvrátili zabavení jejich majetku. Tato sporná řízení se neúměrně dlouho prodlužují celou exekuci.

Kladným způsobem z pohledu všech „zúčastněných“ lze hodnotit povinnost soudního exekutora vyplývající z ustanovení § 32 exekučního řádu, podle které je soudní exekutor odpovědný za škody za škodu, tomu, komu ji způsobil v souvislosti s exekuční činností a to i tehdy, byla-li škoda způsobena jeho zaměstnancem. Současně stanoví § 11 téhož zákona soudnímu exekutorovi povinnost uzavřít smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu, která by mohla vzniknout v souvislosti s výkonem exekuční činnosti.³

V neposlední řadě jsou „služby“ exekutora výhodné pro obec i ekonomicky. Obdobně jako při postupu v občanskoprávním řízení obec podá návrh exekutorovi o provedení exekuce a soudní exekutor provede exekuční činnosti samostatně, a to včetně zjištění majetkových poměrů a výběr způsobu nebo způsobů jejího provedení. Obec tedy nemusí vytvářet odborné personální a technické zajištění přímo pro vymáhání nedoplateků. Pro úplnost, náklady exekuce hradí dlužník.

Vymáhání sankcí ukládaných orgány obcí má i své záporné stránky, které jsou v praxi často opomíjeny. Je jí skutečnost, že dojde-li k zastavení exekuce (§ 268 a § 290

¹ NOVOTNÝ, Pavel. *Exekuční řád : praktická příručka pro věřitele*. 1. vyd. Praha : GRADA, 2001. 160 s. ISBN 80-247-0111-1

² GROSSOVÁ, MARIE. *Exekuce na peněžitě plnění v současné právní praxi*. 4. aktualiz. a dopl. vyd. Praha : Linde, 2002. 703 s. ISBN 80-7201-322-X.

³ Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů

občanského soudního řádu), může podle § 89 exekučního řádu soud na návrh soudního exekutora uložit oprávněnému (správnému orgánu), aby nahradil náklady exekuce.¹ Obce se s realizací tohoto ustanovení v praxi zatím nesetkaly.¹ Je však velmi důležité, aby byl oprávněný s touto eventualitou, při volbě způsobu vymáhání prostřednictvím soudního exekutora, srozuměn.

Další výtkou pro exekuci cestou soudního exekutora je takový stav, kdy je vymáhaná částka ve zjevném nepoměru k celkové výši nákladů exekuce. Takový postup je v rozporu s povinností správního orgánu v postavení správce daně postupovat vůči dlužníkovi v úzké součinnosti a při vyžadování plnění jejich povinností volit jen takové prostředky, které tyto subjekty nejméně zatěžují a umožňují přitom dosáhnout vymožení nedoplatku (§ 2 zákona o správě daní a poplatků).² K popsánému problému se vyjádřil i Veřejný ochránce práv v Brně dne 10. února 2005: „*Ochránce se opakovaně setkal s případy, kdy obce, ačkoliv mohou samy nařídit exekuci, obrací se bez uvážení na advokáta, který následně požádá o výkon rozhodnutí soudního exekutora. Výše nákladů exekuce pak celkovou částku vymáhaného nedoplatku několikanásobně překročí, a to naprosto zbytečně. Takový postup je v rozporu s povinností obcí volit šetrné prostředky při vymáhání. Jestliže obce vůči ochránci argumentují, že tak jednaly rovněž „pro poučení ostatním dlužníkům“, ochránce je nucen konstatovat, že takové nepřímé exemplární trestání nemůže považovat za postup v souladu s principem dobré správy.*“³

Souhrn kladů a záporů exekučního řízení

- + Materiální a personální předpoklady soudního exekutora pro provedení exekuce
- + Finanční zainteresovanost soudního exekutora na rychlém a úspěšném ukončení exekuce
- + Možnost soudního exekutora vymáhat současně více způsoby

¹ Rozhovor s Markétou Kočendovou, referent, právního odbor, Městský úřad Uherské Hradiště

² Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů

³ Tisková zpráva : *Problémy dlužníků při exekuci* [online]. Brno : Veřejný ochránce práv, 10. února 2005 [cit. 2007-05-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.ochrance.cz/dokumenty/dokument.php?back=/media/index.php&doc=108>>.

- + Zákonná úprava exekuce omezuje obstrukce ze strany povinného
- + Odpovědnost exekutora za škodu, kterou způsobí při výkonu své činnosti
- + Nižší mzdové a režijní náklady obce
- Hrazení odměny soudního exekutora obcí při neúspěšnosti exekuce
- Možný střet se základními zásadami správního řízení

4.3 Exekuce v daňovém řízení

Tabulka 3. – Příklad exekuce v daňovém řízení

Pokuta	1 000 Kč
Náklady správního řízení	1 000 Kč
Pohledávka správního orgánu celkem	2 000 Kč
Exekuční náklady za výkon zabavení (příjem obce)	200 Kč
Náklady exekuce celkem	200 Kč
Vymáhaná částka celkem	2 200 Kč

V první řadě má správní orgán postupující podle zákona o správě daní a poplatků, na rozdíl od jiných věřitelů dlužníků, dostatek vlastních oprávnění jak v „přípravném“ řízení, pro získání informací o majetkových poměrech dlužníka, tak i pro výkon exekuce samotné. Může tedy bez dalšího prostředníka přistoupit k vymáhání poté, co zjistí dostatek informací pro zahájení exekuce. Zkracuje se tím i doba celého vymáhání.

Alespoň částečně jsou hrazeny náklady obce spojené s vymáháním prostřednictvím exekučních nákladů (§ 73a zákona o správě daní a poplatků), které jsou vyměřeny a vymáhány spolu s dlužnou částkou.

Mimo to, často zná správní orgán potřebné informace z předchozího správního řízení. Například se pracovník správního orgánu při projednání přestupku proti veřejnému pořádku přestupce mimo předmět jednání dotáže, kde přestupce pracuje a přitom ho neformálně upozorní na možné důsledky neuhrazení uložené sankce. V případě, že přestupce peněžitou sankci ve stanoveném termínu neuhradí, správní orgán využije takto

dříve získanou informací a rovnou přistoupí k daňové exekuci nařízením srážek ze mzdy.¹ Takový přístup je vzornou ukázkou postupu v souladu se základními zásadami postupu podle zákona o správě daní a poplatků (§ 2 zákona o správě daní a poplatků).

Podle mého názoru, pokud tentýž orgán sankci uloží a následně i uloženou sankci sám bezprostředně vymáhá, naplňuje se tím výrazněji preventivně výchovná a represivní funkce sankce.

Za další pozitivum lze považovat, že sám správní orgán svou činností, v horším případě nečinností, při vymáhání pohledávek, může ovlivnit plnění, resp. neplnění vlastního rozpočtu a plánovat tak, byť omezeně, své příjmy.

Pokud správní orgán vymáhá sám své pohledávky v daňovém řízení, nese s tím související náklady na materiální a především personální zabezpečení takové činnosti, o nutnosti soustavného vzdělávání pracovníků provádějící exekuce nemluvě.

Při výkon exekuce, nese správní orgán také odpovědnost za zákonný průběh exekuce a za případnou škodu vzniklou neoprávněným vymáháním (§ 73 zákona o správě daní a poplatků), nebo za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem (zákon o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím).²

Podle informací získaných rozhovorem od pracovníků správních orgánů v postavení správce daně (Město Uherské Hradiště³, Město Kunovice⁴), a porovnáním z vlastní zkušeností z praxe územního finančního orgánu (Finanční úřad v Uherském Hradišti) je metodická podpora obcím ze strany krajských úřadů, ohledně vymáhání daňovou exekucí, oproti metodické podpoře finančních ředitelství vůči finančním úřadům výrazně nižší. Přesto, že objem pohledávek a tedy i význam vymáhání obcí v režimu správy daní je

¹ Rozhovor s Jarmilou Podškubkovou, vedoucí odboru správy majetku města a životního prostředí, Městský úřad Kunovice

² ŠROTÝŘ, Josef. Stavební spoření, důsledky daňové exekuce a řízení o náhradě škody . *UNES*. 5.2.2007, roč. 2007, 1, s. 26.

³ Rozhovor s Markétou Kočendovou, referent, právní odbor, Městský úřad Uherské Hradiště

⁴ Rozhovor s Jarmilou Podškubkovou, vedoucí odboru správy majetku města a životního prostředí, Městský úřad Kunovice

v porovnání územními finančními orgány nižší, současný stav zcela jistě není optimální, spíše zanedbaný a orgány ústřední státní správy přehlížený!

Souhrn kladů a záporů exekuce v daňovém řízení

- + Dostatek vlastních oprávnění pro vymáhání
- + Nejrychlejší možný způsoby vymáhání
- + Přímý výchovný účinek v souvislosti s donucením
- + Přímá kontrola nad stavem a průběhem vymáhání
- + Částečná úhrada nákladů správního orgánu na vymáhání
- + Krátká doba pro možné zahájení vymáhání
- + Možnost správce daně vymáhat současně více způsoby
- Zvýšené náklady na materiální a personální zajištění
- Další administrativní nároky na činnost úřadu
- Odpovědnost správní orgánu za zákonný průběh exekuce
- Nízká úroveň metodická podpory ze strany krajských úřadů

4.4 Exekuce v daňovém řízení prostřednictvím obecného správce daně

Tabulka 4. – Příklad exekuce v daňovém řízení prostřednictvím obecného správce daně

Pokuta	1 000 Kč
Náklady správního řízení	1 000 Kč
Pohledávka správního orgánu celkem	2 000 Kč
Exekuční náklady za výkon zabavení (příjem státního rozpočtu)	200 Kč
Náklady exekuce celkem	200 Kč
Vymáhaná částka celkem	2 200 Kč

Tím, že obec požádá o provedení exekuce obecného správce daně, přenáší náklady na vymáhání na tento orgán. To znamená pro obec opět nízké mzdové a režijní náklady, zejména se zajištěním odborného personální a technické zabezpečení pro exekuci peněžitých plnění. Významným prvkem pro účinnou exekuci peněžitých plnění celním úřadem je právě jeho technické vybavení, dálkový přístup k informacím vedeným jinými

správci daně (např. existence přeplatků a nedoplatků u jiného správce daně) či do databází jiných orgánů státní správy. Agenda je po celé řízení automatizována informačním systémem.¹

Obecně mají orgány spadající pod metodické řízení Ministerstva financí rozsáhlé a dlouholeté zkušenosti s exekucí peněžitých plnění v režimu správy daní. Na rozdíl od obcí v postavení správce daně disponují rozsáhlým personálním i technickým zabezpečením, informačními systémy pro zpracování údajů, ale například i vzdělávacími programy pro pracovníky činné na úseku vymáhání daňovou exekucí. Dokáží tak účinněji využívat možnosti vedení daňové exekuce vícero způsoby současně.

Se změnou v subjektu provádějícího exekuci, odpadá obci odpovědnost za zákonný průběh exekuce samotné. Tím samozřejmě není dotčena její vlastní odpovědnost za zákonnost exekuovaného peněžitého plnění.

Za hlavní důvod, proč nevyužívají obce pro exekuci peněžitých sankcí ukládaných orgány obcí obecného správce daně, považují nedostatečnou faktickou a metodickou podporu tohoto postupu ze strany Ministerstva financí a krajských úřadů. Zarážejícím faktem je, že od data účinnosti správní řádu, tj. od 1. 1. 2006, do současné doby zmíněné orgány neobjasnili orgánům obcí ani formální náležitosti dožadání obce obecnému správci daně, natož postup jaký by měli obce v tomto směru dodržovat!

Souhrn kladů a záporů:

- + Nižší mzdové a režijní náklady obce
- + Materiální a personální předpoklady obecného správce daně pro provedení exekuce
- + Možnost obecného správce daně vymáhat současně více způsoby
- + Odpovědnost za zákonný průběh exekuce nenese obec, ale obecný správce daně
- Nedostatky v komunikaci mezi dotčenými úřady

¹ Rozhovor s Michalem Hůlkou, referent, Celní úřad Brno

5 OBCE A SPRÁVNÍ EXEKUCE V PRAXI

Sankce ukládané orgány obcí jsou nedaňovými příjmy rozpočtu obce. Na rozdíl od dalších vlastních nedaňových příjmů (příjmy od vlastních neziskových organizací, příjmy z vlastního podnikání, pronájmu nebo prodeje majetku ve vlastnictví obce, obchodování s cennými papíry, nebo uživatelských poplatků za některé místní veřejné statky) jsou obtížně plánovatelné pro jejich nahodilost a mají zpravidla charakter doplňkových příjmů. Jak již bylo výše uvedeno, jsou sankce ukládány obcemi různým subjektům za chování, které je v rozporu s obecně závaznými předpisy, a má jimi být naplňována specifická mocenská ochrana realizovaná orgány veřejné správy. Při všem uvedeném je třeba zdůraznit co uvádí Průcha¹, že: „*Smyslem sankcí není prvořadě získávání prostředků pro zajišťování úkolů veřejné správy.*“

Pro přiblížení aktuální situace v oblastí sankcí ukládaných a vymáhaných orgány obcí byly zvoleny dvě obce, a to Město Uherské Hradiště, jehož úřadu bylo svěřena přenesená působnost v rozsahu obecního úřadu obce s rozšířenou působností vykonávaná tímto úřadem (III.), a Město Kunovice jemuž je svěřen výkon přenesené působnosti v rozsahu pověřeného úřadu obecního úřadu vykonávaná tímto úřadem (II.). Vybrané obce plně postačují pro stručný popis současného stavu, a proto nebyla vybrána obec s nižším stupněm přenesené působnosti, popřípadě větší množina subjektů.

Město Uherské Hradiště eviduje k 31. 12. 2006 pohledávky na pokutách a nákladech řízení celkem 5.214.119,96 Kč. V roce 2006 byly předepsány pokuty v celkové výši 8.804.420 Kč a náklady řízení ve výši 1.027.500 Kč. Na pokuty bylo v tomto roce vybráno 7.519.200,- Kč a na náklady řízení bylo vybráno 951.600 Kč. Odpisy činily na pokutách 201.470 Kč a na nákladech řízení částku 19.450 Kč. Pomineme-li takové faktory jako jsou peníze na cestě, prostým výpočtem zjistíme, že za jediný rok vzrostla suma nedoplatků o 1.285.220 Kč na pokutách a o 75.900 Kč na nákladech řízení.²

Oproti tomu vymáhala město Uherské Hradiště následovně:

¹ PRŮCHA, Petr. *Správní právo : Obecná část*. 6. aktualiz. a dopl. vyd. Brno : Masarykova univerzita v Brně - Právnická fakulta, 2004. 356 s. ISBN 80-210-3350-9.

² Rozhovor s Janou Miklovou, referent, ekonomický odbor, Městský úřad Uherské Hradiště

Tabulka 5. – Přehled o vymáhání pokut Městským úřadem Uherské Hradiště v roce 2006

Druh exekučního řízení	Počet případů	Vymáhaná částka
Občanskoprávní	0	0 Kč
Exekuční	300	1 153 463 Kč
Daňové	22	10 700 Kč
Daňové - OSD	0	0
Celkem	322	1 164 163 Kč

Zdroj: Městský úřad Uherské Hradiště¹

Město Kunovice eviduje k 31. 12. 2006 pohledávky na pokutách a nákladech řízení celkem 64.000 Kč. V roce 2006 byly předepsány pokuty v celkové výši 13.500 Kč a náklady řízení ve výši 17.000,- Kč. Na pokuty bylo v tomto roce vybráno 9.700 Kč a na náklady řízení bylo vybráno 6000 Kč. Odpisy činily na pokutách i na nákladech řízení částku 0 Kč. Opět prostým výpočtem zjistíme, že za jediný roka vzrostla suma nedoplatků o 3.800 Kč na pokutách a o 11.000 Kč na nákladech řízení.²

Město Kunovice vymáhalo v roce 2006 neuhrazené pokuty takto:

Tabulka 6. – Přehled o vymáhání pokut Městským úřadem Kunovice v roce 2006

Druh exekučního řízení	Počet případů	Vymáhaná částka
Občanskoprávní	0	0 Kč
Exekuční	0	0 Kč
Daňové	2	3.000 Kč
Daňové - OSD	0	0
Celkem	2	3.000 Kč

Zdroj: Městský úřad Kunovice²

¹ Rozhovor s Markétou Kočendovou, referent, právní odbor, Městský úřad Uherské Hradiště

² Rozhovor s Jarmilou Podškubkovou, vedoucí odboru správy majetku města a životního prostředí, Městský úřad Kunovice

Cílem uvedených údajů není srovnání obou subjektů v některém z parametrů. Na uvedených příkladech má být zřejmé na kolik je odlišná praxe jednotlivých obcí co do rozsahu spravované agendy a současně finančního objemu vymáhaných pohledávek. Takže zatímco na Městském úřadě v Uherském Hradišti evidují pohledávky na pokutách a nákladech řízení v řádech milionů koruna a pro správu a vymáhání pokut je vyčleněna jedna pracovnice, na Městském úřadu v Kunovicích evidují tytéž pohledávky v řádech desítek tisíc korun, správou a vymáháním pokut se zabývá jedna pracovnice v rozsahu zcela zanedbatelném.

Vzhledem k počtu případů a výše nedoplatků se zdá být rozdělení pracovních činností na jmenovaných úřadech odůvodněné, nikoliv však postup při jejich vymáhání. Na základě shora uvedených možností orgánů obcí, jak postupovat při vymáhání jimi uložených a nezaplacených sankcích, je zcela evidentní, že nedostatečně využívají svá oprávnění vymáhat daňovou exekucí. V případě Městského úřadu Kunovice je údaj jistě ovlivněn i skladbou dlužníků, protože neuhrazené pokuty uložené za přestupky proti majetku jsou téměř výhradně za osobami ve výkonu trestu. Bez ohledu na možné specifika je počet případů zahájených daňových exekucí velmi nízký. S tím pak jistě souvisí malá zkušenost pracovníků provádějící daňové exekuce, a tím nijak neznevažují jejich pracovní výkon. Jak bylo popsáno v předchozích kapitolách je pro výkon daňové exekuce nutná velmi dobrá odborná připravenost pracovníků příslušného orgánu. Jestliže však pracovník exekuční činnost fakticky nevykonává je na zvážení, zda ji má vůbec vykonávat, nebo přenechat zcela jinému subjektu.

Další otázkou je, zda tím subjektem mají být soudní exekutoři při vymáhání. Na základě výše uvedených závěrů, se kloním k názoru, že nikoliv. Postup, kdy je vymáhaná částka ve zjevném nepoměru k celkové výši nákladů exekuce je nezákonný. Předpokládám, že je jen otázkou času, než bude tento protiprávní stav odstraněn, například soudní judikaturou. Nerad bych byl špatným prorokem, ale faktický stav ve vymáhání pokut Městským úřadem Uherské Hradiště prakticky výhradně cestou soudního exekutora, by v budoucnu mohl mít nepříjemné následky.

Při sběru informací k problematice této práce jsem se mnohokrát setkal s ničím nepodloženou nedůvěrou ve schopnosti obecného správce daně vymáhat sankce ukládané orgány obcí. Jako důkaz takového vyvracející taková tvrzení může sloužit následující přehled činnosti jediného pracovníka Finančního úřadu v Uherském Hradišti zabývajícím

se vymáháním nedoplatků tzv. „dělené správy“ v roce 2005, kdy byl dle tehdy platných zákonů za obecného správce daně považován finanční úřad.

Tabulka 7. – Přehled činnosti FÚ při vymáhání pokut v dělené zprávě za rok 2005

Druh exekučního příkazu	Počet vydaných exekučních příkazů	Vymáhaná částka	Vymožená částka
Exekuční příkaz na mzdu	487	697 450 Kč	553 362 Kč
Exekuční příkaz na účet	41	81 660 Kč	55 495 Kč
Celkem	528	779 110 Kč	608 857 Kč

Zdroj: Finanční úřad v Uherském Hradišti¹

V porovnání s dříve uvedenými přehledy o exekucích na peněžitá plnění prováděným obcemi Uherské Hradiště a Kunovice je zřejmé, že obecný správce daně je při provádění daňové exekuce mnohem aktivnější.

V návaznosti na uvedené skutečnosti lze uvést v podstatě o následující doporučení.

Obce by měli mnohem více využívat svých oprávnění v postavení správce daně a plnit tak úlohy jim svěřené jako orgánům a současně se starat o plnění příjmové stránky svých rozpočtů.

Pokud není obec schopna zajistit po všech stránkách řádný a zákonný průběh vymáhání vlastními silami, zejména u menších obcí, resp. obcí v rozsahu přenesené působnosti nižším než v rozsahu obecního úřadu obce s rozšířenou působností vykonávaná tímto úřadem, je nanejvýš vhodné provádět správní exekuci prostřednictvím obecného správce daně. Zcela jistě nelze paušalizovat takové tvrzení vůči všem obcím, mnohé jistě vymáhají daňovou exekucí zodpovědně a kvalifikovaně. Ale při porovnání předpokladů obcí a předpokladů obecného správce daně materiálním, technickým a personálním zabezpečení je jistě na škodu věci, že není pro vymáhání sankcí ukládaných orgány obcí více využíván obecný správce daně.

¹ Rozhovor s Ing. Bronislavou Bartošíkovou, vedoucí vymáhacího oddělení, Finanční úřad v Uherském Hradišti

V souvislosti s tím si dovolím poznamenat, že zmocnění k vybrání a vymáhání sankčních plateb v dělené správě bylo novelou zákona č. 531/1990 Sb., o územních finančních orgánech, ve znění pozdějších předpisů, finančním úřadům zrušeno s účinností od 1. 1. 2006 a podle zákona č. 185/2004 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů, přešla kompetence k vybrání a vymáhání platebních povinností v případech, kdy tuto platební povinnost ukládá orgán veřejné správy nepověřený současně jejím vybráním, na celní úřady. Jak vyplývá z důvodové zprávy měl být mimo jiné s tímto krokem spojeno snížení zatížení daňové správy a související posílení výkonu jejích základních kompetencí. Tento krok jistě daňové správě fakticky „odlehčil“, na druhou stranu související problematiku přenesl na jiný subjekt, a to celní správu. Ta musela v krátkém čase vybudovat zcela novou technickou infrastrukturu a zajistit personální zajištění, když stávající obecný správce daně uvedeným již disponoval, nemluvě o odborných zkušenostech pracovníků daňové správy. Hlavní výtkou tedy je, že uvedené přesuny kompetencí mezi orgány daňové a celní správy nijak nekorespondují se současnými snahami Ministerstva financí o sloučení orgánů daňové a celní správy a výběru pojistného na zdravotní a sociální pojištění do jednoho celku, které České republice doporučuje Světová banka a OECD.¹

Protože i peněžité sankce ukládané orgány obcí jsou součástí veřejných rozpočtů, mělo by se jejich správě a tedy i jejich exekuci věnovat patřičná pozornost. Zejména chybí provázanost mezi správními orgány provádějící daňovou exekuci pohledávek veřejných rozpočtů, která má za následek rozdílnost postupů a standartu výkonu jejich činnosti. Závěrečným doporučením je, vytvoření jediného správního orgánu, resp. soustavy správních orgánů, provádějícího daňovou exekuci všech nedoplatků spravovaných podle zákona o správě daní a poplatků. Ať už by to byla daňová správa, celní správa, či jiný orgán vzniklý jejich případným sloučením, tento zamýšlený správní orgán by poskytoval jednotný, standardní výkon daňové exekuce pro celou veřejnou správu.

¹ Tisková zpráva: Ministerstvo financí připravuje plán na sloučení výběru daní a veřejnoprávního pojistného [online]. Ministerstvo financí ČR, 2006 [cit. 2007-05-05]. Dostupný z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/hs.xsl/tiskove_zpravy_29328.html?year=2006>.

ZÁVĚR

Jak vyplývá z názvu této práce, zabývá se možnostmi ukládání peněžitých sankcí orgány obcí a zejména pak správní exekucí na peněžítá realizovanou těmito správními orgány. Cílem bylo rozebrat a vyhodnotit možnosti orgánů obcí pro provádění správní exekuce peněžitých sankcí. V teoretické části si klade za cíl objasnit a zodpovědět především otázku, kdo a za jakých zákonných podmínek může správní exekuci na peněžítá plnění provést a jakými způsoby. V souvislosti s výše uvedeným jsou rámcově rozebrány i další právní souvislosti, a to zda existují nějaké zákonné překážky nebo zákonem stanovené podmínky, které je nutné splnit při vymáhání peněžitých sankcí ukládaných orgány obcí.

V praktické části práce jsou rozebrány jednotlivé způsoby provedení správní exekuce na peněžítá plnění s ohledem na subjekt, který ji provádí. Z nastíněné situace jsou uvedeny nosné problémy, se kterými se dotčené orgány obcí v procesním postavení správce daně setkávají, a které musí samozřejmě odpovídajícím způsobem řešit. Na základě právního rozboru problematiky jsou vyvozena doporučení pro postup orgánů obcí při správní exekuci sankcí ukládaných orgány obcí. Na základě skutečností zjištěných z praxe správních orgánů v postavení správce daně je též vyvozen doporučující závěr, jehož realizací legislativními a organizačními opatřeními lze v předmětné problematice dosáhnout významného zkvalitnění a zefektivnění správní exekuce na peněžítá plnění obecně.

Nutno poznamenat, že k nejasnostem v praxi správních orgánů obecně významně přispívá i četnost a roztržitěná právní úprava, která upravuje hmotněprávní a procesní postavení jednotlivých správních orgánů. V některých ohledech tuto skutečnost sice napravil zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, účinný od 1. 1. 2006, ale současně s sebou přinesl zcela nové skutečnosti a zásadní změny. Proto správní orgány postupují při uplatňování stávající právní úpravy, včetně jejího výkladu, často odlišně. Navíc, zatím k jednotlivým nově vzniklým normám neexistují prováděcí předpisy a směrodatnější jednotné výklady. Často se zde projevují i minimální praktické zkušenosti pracovníků obcí, zařazených na nově vzniklém nebo rozšířeném úseku vymáhání nedoplatků daňové povahy. Nejvýznamnějším záporným faktorem je však nízká aktivita dotčených ústředních správních orgánů a krajských úřadů. Svůj vliv na to má jistě resortnost jednotlivých subjektů a druhů řízení, zatímco obce a správní řízení spadá pod Ministerstvo vnitra, správce daně a správa daní je doménou Ministerstva financí. Snad

proto tato problematika uniká zasloužené pozornosti, což je jistě chybou, a obce jsou v tomto směru odkázány sami na sebe. S ohledem na uvedené tedy práce poskytuje ucelený pohled na danou problematiku, a řeší i praxí přehlížené aspekty správní exekuce peněžitých sankcí ukládaných orgány obcí.

Na základě všech shora uvedených skutečností lze dojít k závěru, že jednotlivé kapitoly, tak jak byly zpracovány, představují naplnění cílů stanovených zadáním této bakalářské práce.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografické publikace:

- [1] BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk. *Občanský soudní řád : komentář*. 7. vyd. Praha : C.H.Beck, 2006. 2 sv. (1042, 1046 s.). ISBN 80-7179-378-7.
- [2] GROSSOVÁ, Marie. *Exekuce na peněžité plnění v současné právní praxi*. 4. aktualiz. a dopl. vyd. Praha : Linde, 2002. 703 s. ISBN 80-7201-322-X.
- [3] HENDRYCH, Dušan, et al. *Správní právo : obecná část*. 6. vyd. Praha : C.H.Beck, 2006. 822 s. ISBN 80-7179-671-9.
- [4] KINDL, Milan, TELECKÝ, Daniel, VÁLKOVÁ, Helena. *Zákon o správě daní a poplatků : komentář*. 1. vyd. Praha : C.H.Beck, 2002. 492 s. ISBN 80-7179-651-4.
- [5] KOBÍK, Jaroslav. *Správa daní a poplatků s komentářem*. 5. aktualiz. vyd. Olomouc : ANAG, 2007. 800 s. ISBN 978-80-7263-375-3.
- [6] NOVOTNÝ, Pavel. *Exekuční řád : praktická příručka pro věřitele*. 1. vyd. Praha : GRADA, 2001. 160 s. ISBN 80-247-0111-1.
- [7] ONDRUŠ, Radek. *Správní řád : nový zákon s důvodovou zprávou a poznámkami*. 1. vyd. Praha : Linde, 2005. 515 s. ISBN 80-7201-523-0
- [8] PRŮCHA , Petr. *Správní právo : Obecná část*. 6. aktualiz. a dopl. vyd. Brno : Masarykova univerzita v Brně - Právnická fakulta, 2004. 356 s. ISBN 80-210-3350-9.
- [9] ŠVESTKA, Jiří, et al. *Občanské právo : komentář*. 10. vyd. Praha : C.H.Beck, 2006. 1476 s. ISBN 80-7179-486-4.
- [10] TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vyd. Praha : C.H.Beck, 2006. 852 s. ISBN 80-7179-489-9.

Příspěvky ve sborníku:

- [1] JURČÍK, Radek. Kraje, Správní řád : Správní řád, In *Obce 2006-2007*. Praha : ASPI, 2006. ISBN 80-7357-151-X.
- [2] KADEČKA, Stanislav. Obec : Obecní zřízení v České republice, In *Obce 2006-2007*. Praha : ASPI, 2006. ISBN 80-7357-151-X.

- [3] VEDRAL, Josef. Bezpečnost obce, In *Obce 2006-2007*. Praha : ASPI, 2006. ISBN 80-7357-151-X.

Článek v časopise:

- [1] KOREJTKO, Aleš, MOCEK, Miroslav. Obce jako subjekty veřejné zprávy a jejich vztah k vyšším územním samosprávným celkům. *Veřejná správa*. roč. 2003, 16, s. 15.
- [2] ŠROTÝŘ, Josef. Stavební spoření, důsledky daňové exekuce a řízení o náhradě škody. *UNES*. 5.2.2007, roč. 2007, 1, s. 26.
- [3] ŠROTÝŘ, Josef. K novému správnímu řádu. *Právo pro podnikání a zaměstnání*. 10.8.2006, roč. 2006, 7-8, s. 21.

Internetové zdroje:

- [1] *Tisková zpráva : Problémy dlužníků při exekuci* [online]. Brno : Veřejný ochránce práv, 10. února 2005 [cit. 2007-05-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.ochrance.cz/dokumenty/dokument.php?back=/media/index.php&doc=108>>.
- [2] *Tisková zpráva Ministerstvo financí připravuje plán na sloučení výběru daní a veřejnoprávního pojistného* [online]. Ministerstvo financí ČR, 2006 [cit. 2007-05-05]. Dostupný z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/hs.xml/tiskove_zpravy_29328.html?year=2006>.

Legislativa:

- [1] Vyhláška č. 37/1992., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů
- [2] Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- [3] Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů
- [4] Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů
- [5] Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů
- [6] Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů
- [7] Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

- [8] Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů
- [9] Zákona č. 185/2004 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- [10] Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

Ostatní zdroje informací:

- [1] Celní úřad Brno
- [2] Finanční úřad v Uherském Hradišti
- [3] Městský úřad Kunovice
- [4] Městský úřad Uherské Hradiště

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

aktualiz.	aktualizované
apod.	a podobně
č.	číslo
dopl.	doplněné
ČR	Česká republika
FÚ	Finanční úřad
Kč	Korun českých
např.	například
OECD	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj
Sb.	Sbírky zákonů
tab.	tabulka
tzv.	tak zvaný
vyd.	vydání

SEZNAM TABULEK

Tabulka 2. – Příklad exekuce podle exekučního řádu	54
Tabulka 3. – Příklad exekuce v daňovém řízení	57
Tabulka 4. – Příklad exekuce v daňovém řízení prostřednictvím obecného správce daně..	59
Tabulka 5. – Přehled o vymáhání pokut Městským úřadem Uherské Hradiště v roce 2006	62
Tabulka 6. – Přehled o vymáhání pokut Městským úřadem Kunovice v roce 2006	62
Tabulka 7. – Přehled činnosti FÚ při vymáhání pokut v dělené správě v roce 2005	64